

KONUŞTUĞUMUZ DİLE SERENAT 9

HAYATI İnanç

TÜRK ŞİİRİNİN HAFIZASI

Hayati İNANÇ'ın

Hatay'a davet edilip Kırıkhan'da sevenleriyle bir araya gelmesine mihmandarlık yapan Kırıkhan Kaymakamı Sayın Ayhan AKPAY'a, Belediye Başkanımız Sayın Ömer Erdal ÇELİK'e, bu kitapçığın oluşturulmasında desteklerini gördüğüm Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Öğretim Görevlisi Gökhan MARAŞLIOĞLU'na, kıymetli ağabeyim Kemal GÜNEY'e, kadim dostum Süleyman DEMİRHAN'a, adını sütunlara değil gönlümüze sığdırdığımız tüm emektarlara ve Türkiye'nin farklı köşelerinden yazılarını gönderen kalem erbabına teşekkürü bir borç biliyorum.

-Hüseyin UZEL-

huseyinuzel.com.tr siirmektebikanali

KONUŞTUĞUMUZ DİLE SERENAT 9

HAYATI İnanç

TÜRK ŞİİRİNİN HAFIZASI

KONUŞTUĞUMUZ DİLE SERENAT 9

TÜRK ŞİİRİNİN HAFIZASI

HAYATI *İnanç*

Bu bir hatıra kitapçığıdır, para ile satılamaz.

İçindekiler

Hüseyin UZEL	4	Konuştuğumuz Dile Serenat ve Hayati İnanç
Ayhan AKPAY	7	Önsöz
Ömer Erdal ÇELİK	9	Sözle Dirilen Gönüller
	10	Hayati İnanç'a Dair
Prof. Dr. Adnan KARAIŞMAİLOĞLU	12	Hayati İnanç'la "Şiir Saati"
Av. Ali ÖZTÜRK	14	Hayati Hoca
Av. Cüneyd TIRYAKI	17	Hayati İnanç Üstadım
Dr. Öğr. Üyesi Emrah GÖKÇE	19	İnancımı Hayatlaştıran Adam
Kemal GÜNEY	22	Türk Şiirinin Hâfızı ve Hâfızası
Korhan KANDEMİR	24	Efendimsin Cihanda İtibarım Varsa Sendendir...
Mehmet AYCI	26	Hayati İnanç İçin 14 Yargı Cümlesi +1
Prof. Dr. Mehmet ÇELİK	28	Hayati Bir Mesele
Muammer ERKUL	31	Bir Gönül Adamı Hayati İnanç
Nail OLPAK	33	Tanıdığım En Eski Okul Arkadaşım ve Dostum
Nilhan OSMANOĞLU VATANSEVER	36	Hayati Hoca'ma Gönülden Bir Satır
Mehmet Vahdettin VATANSEVER	37	Hayati Hoca'mı Çok Seviyorum
Prof. Dr. Nurullah GENÇ	38	Hezarfen Bir Münevver: Hayati İnanç
Oğuz EROĞLU	40	Âdeta Bir Mektep
Dr. Öğr. Üyesi Ömer DEMİRBAĞ	42	Bir Edebiyat Mütefekkeri
Prof. Dr. Ömür CEYLAN	44	Bir Medeniyetin "Öz Söz"ü: Hayati İnanç
Önder KARAKARTAL	46	Kültür ve Medeniyet Sözcüsü Hayati İnanç
Rahim ER	49	Hayati İnanç
Sadık SÖZTUTAN	52	Bir Hatıra
Dr. Senai DEMİRCİ	53	Hayati İnanç: 'Nüanslar Şâhı'
Talha Bora ÖGE	55	Hayati İnanç'ın Gölgesi
Av. Vaiz HANDİOĞLU	56	Hayati İnanç'ı Nasıl Biliriz?
Prof. Dr. Zeki TAŞTAN	58	Suyun Kaynağına İnmek...

KONUŞTUĞUMUZ DİLE SERENAT VE HAYATİ İNANÇ

Sosyal medyanın bilinmesi gereken bütün güzellikleri kontrol altına aldığı, havuzuna kattığı nesilleri, denize varmayan nehirler gibi ziyan edip kuruttuğu bir dönemdeyiz. Geçenlerde sohbet ettiğim genç bir öğretmenim bana “ çağımızın olayı düşündürmek, uygulandırmak veya ağlatmak değil” dedi. “bunları yapabilen eserler, geçmişte başarılıydı ama bugün kabul görmüyor ” dedi. Şaşkınlıkla sordum öyleyse nedir şimdiki nesillerin gönlüne girmenin yolu? Hiç düşünmeden “bugünün olayı güldürmek” dedi. Bu kısa sohbet ayan beyan gösterdi ki bu çağda düşünme becerilerini ve duyguları harekete geçirmenin yegane yolu güldürmeyi de becerebilmektir. Bu konuda başarılı olan biri var mı diye sorsam, zannediyorum çoğunluk aynı isimde ittifak edecektir: “Hayati İNANÇ”

Bizler çok iyi biliyoruz ki o, edebiyatın himayesiz kaldığı bir dönemde irtifa kaybetmiş şiirimizi yeniden havalandırmak için var gücüyle nefes tüketen bir münevverdir. İşte bu kanaatimiz yıllar boyunca yalnızca şairleri konuk ettiğimiz Konuştuğumuz Dile Serenat meclisine ilk defa şair olmayan bir ismi davet edişimizin biricik sebebidir.

Önceki programlarımızda Bahaeddin KARAKOÇ, Nurullah GENÇ, Bestami YAZGAN, Aşık Feymani, Yavuz Bülent BAKİLER gibi çok kıymetli isimleri misafir etmiş, her şairimiz için bir hatıra kitapçığı oluşturmuştuk. Bu kez şehrimizde bir hafta boyunca şiir rüzgârları essin istiyorduk. Önce Talat ÜLKER, Mehmet Ali KALKAN, İnci OKUMUŞ, Kenan YAVUZARSLAN, Mahmut HASGÜL gibi şairlerimizle farklı salonlarda üç gün boyunca her biri rüya gibi geçen şiir matineleri yaptık. Kapanış programını ise milletimizin gönlünde müstesna bir yer bulmuş Hayati İNANÇ hocamızla gerçekleştirecektik.

Program tarihi netleşince toplumun bütün kesimlerinden geniş bir katılım olacağını anlamıştım. Kendisini Adana Havalimanı'ndan almak üzere Hatay'dan yola çıktığımızda nasıl biriyle karşılaşacağımızı hiç bilmiyorduk doğrusu. Yola revan olup usul usul giderken telefonum çaldı. Arayan arkadaşım “Hüseyin Bey, size iki haber vereceğim. Biri iyi, biri kötü” dedi. Nefesimi tutarak dinlemeye başladım. “Hayati hocam saat 11'de kalkacak olan uçağı kaçırdı” dediğini duyduğum an gözümün önüne bir salon dolusu insan geldi. Ürperdim doğrusu. Neyse ki devam eden cümlede “Fakat telaşlanmayın saat 14.00'de başka bir uçaktan yerini ayırttık” dedi. Derin nefes alıverdim.

Kendisini alıp dönüş yoluna girdiğimizde, araçta bulunan herkes Hayati Bey'in uyuyacağını düşünüyordu. Fakat öyle olmadı. Üç saati geçkin bir süre kendi ifadesiyle Türk edebiyatında ufuk turu yaptık. Kendimi ona Yahya Kemal'den mısralar okurken bulduğumda, arka koltukta cezbeyle gelmiş olan hocanın adeta aruzun kalıplarıyla çektiği tesbihin şakırtıları duyuluyordu. Bu öylesine nadir, öylesine ruhani bir yolculuktu işte.

Bizi bilen herkes bilir ki hizmetimiz milletimize, gayretimiz şiirimizin tekamülüne adanmıştır. O sebeple Serenat meclislerinde bugüne dek yalnızca şairleri ağırladık, sütunlarımızı yalnızca onların emrine amade ettik. Fakat Hayati İnanç'ın Türk şiirine verdiği hizmete olan inancımız bir Serenat kitapçığının belki de ilk ve son kez şair olmayan bir isme hasredilmesinin yegâne sebebidir. O ekranlardan kalplerimize sızmış bir tebessümdür. Milletimiz ömrünü geleneksel şiirimizi kanatlandırmak için harcayan bu fedakâr ve sempatik evladını unutmamalıdır.

Bu kitapçıkta onu doğrudan ya da eserleri aracılığıyla tanıyan birçok ismin Hayati İNANÇ'a dair kanaatlerini bulacaksınız. Üstadın eserlerinden ve hatıralarından nasip almış herkese ulaşmamız elbette imkânsızdı. O bakımdan dar vakitte ulaşamadığımız dostlarımızın affına sığınarak yazılılarıyla bize bir hafıza oluşturma imkânı veren kalem erbabına ve bu programın yapılmasını samimi bir gayretle destekleyen Kırıkhan Kaymakamı Sayın Ayhan AKPAY'a ve Kırıkhan Belediye Başkanı Sayın Ömer Erdal ÇELİK'e şahsım ve Konuştuğumuz Dile Serenat Topluluğu adına teşekkür ediyorum.

Hüseyin UZEL

ÖNSÖZ

Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Kırıkhan; kültürel zenginliği, tarihi dokusu ve misafirperver insanlarıyla yalnızca bir yerleşim yeri değil, aynı zamanda bir gönül coğrafyasıdır. Bu topraklar; barındırdığı değerlerle, sanat ve edebiyatın bereketli bir iklim bulduğu, gönüllere dokunan sözlerin yankılandığı bir mekândır. Kırıkhan ayrıca, bereketli toprakları, köklü tarihi ve kadim değerleriyle her zaman kültür ve medeniyetin izlerini gelecek nesillere aktarma ve onlara güzel bir miras bırakma amacıyla olan kadim bir ilçedir.

Ne var ki bu kadim şehir, 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan ve asrın felaketi olarak adlandırılan depremlerde tarifsiz acılara sahne olmuştur. Kırıkhanlı hemşerilerimiz büyük kayıplar yaşamış, nice yuvalar yıkılmış, nice hayatlar yarım kalmıştır. Ancak bütün bu zorlukların ve yürek burkan kayıpların ardından ilçemiz, dayanışma ve azimle yeniden ayağa kalkma mücadelesini kararlılıkla sürdürmektedir. Yaralarımızı birlikte sararken, kültür ve sanatın iyileştirici gücüne her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyduğumuz bir dönemi yaşıyoruz. Bu kapsamda; ilçemizin kültürel hayatına canlılık kazandırmak, edebiyat ve sanatın iyileştirici, birleştirici yönünü vatandaşlarımızla buluşturmak için kültürel ve sanatsal faaliyetleri gerçekleştirmeyi önemsiyoruz. Fuarlar, söyleşiler, sergiler ve çeşitli kültürel etkinliklerle Kırıkhan'ı sadece fiziki anlamda değil, manevi anlamda da daha güçlü bir şehir kılmak için çalışmalar yapmalıyız.

Vurgulamak gerekir ki; bu topraklar, geçmişten bugüne şiirin, edebiyatın, kelamın ve gönül insanların kıymetini bilen bir anlayışa sahip olmuştur. Bu çerçevede, gönül dünyamızı zenginleştiren, dilimizin inceliklerini ve geçmişimizin edebi mirasını günümüze taşıyan değerli yazar Sayın Hayati İNANÇ'ı ilçemizde misafir etmek, bizler için ayrı bir mutluluk vesilesi olmuştur. Kendisinin engin bilgi birikimi, zarif üslubu ve hayata dair hikmet dolu yaklaşımı, Kırıkhanlı hemşerilerimiz tarafından büyük bir ilgi ve muhabbetle karşılanmıştır. Sayın İNANÇ'ın sohbetlerinde dile getirdiği mısralar, unutulmaya yüz tutmuş kelimelerimizi ve duygularımızı yeniden hatırlatmış; okuyan ve dinleyen gönüllere umut, irfan ve estetik duygusu aşılamıştır.

Bu anlamlı buluşmanın anısına hazırlanan bu eserin, gelecekte de nice gönüllere ulaşacağına, bu sohbetin sıcaklığını ve değerini yaşatacağına yüreğime inanıyorum. Kırıkhan Kaymakamı olarak, başta Hayati İNANÇ hocamıza ilçemizi teşrifleri ve bizlere kattığı manevi zenginlik için en kalbi şükranlarımızı sunar; bu eserin hazırlanmasında emeği geçen İlçemizin yetiştirdiği çok değerli şairimiz Hüseyin UZEL hocama çok teşekkür ederim. Bu kıymetli hatıranın, Kırıkhan'ımızın kültür sanat hayatında silinmez bir iz bırakacağına inanıyor, her daim sözün ve hikmetin ışığında yürüyen bir nesil yetişmesini temenni ediyorum.

Ayhan AKPAY
Kırıkhan Kaymakamı

SÖZLE DİRİLEN GÖNÜLLER

6 Şubat 2023... Hafızalara kazınan, yüreklerde derin izler bırakan bir tarih... Kırıkhan'ımız da bu büyük felaketin en ağır izlerini taşıyan ilçelerimizden biri oldu. Yalnızca evler değil; hatıralar, umutlar, nice hayaller de enkaz altında kaldı. Ama biliyoruz ki, şehirleri yalnızca taş duvarlar değil; inanç, irade ve mana da inşa eder. İşte bu inançla çıktık yola...

Ruhların da onarılmaya ihtiyacı olduğunu bilerek, gönüllere hitap edecek bir buluşmayı ilçemize kazandırdık. Kültür ve edebiyatımızın güçlü sesi, fikir ve gönül insanı Sayın Hayati İnanç'ı Kırıkhan'da misafir etmek bizler için büyük bir onur oldu. Divan edebiyatının incelikleriyle, tasavvufun derinliğiyle, kelamın zarafetiyle bizleri buluşturan Hayati İnanç Hocamız, sözleriyle adeta bir manevi dirilişe öncülük etti. Necip Fazıl'dan Mevlâna'ya, Yahya Kemal'den Yunus Emre'ye uzanan köklü mirasımızı bizlere yeniden hatırlattı; kalplere umut, dimağlara ışık serpti. Kırıkhan halkı adına Hayati İnanç Hocamıza en içten şükranlarımı sunuyorum.

Bu güzel buluşmanın, yaşadığımız zor zamanlarda manevi bir nefes, kalplerimize bir kuvvet olduğunu biliyorum. İnşallah bu kıymetli birliktelikler, ilçemizde birliğin, dirliğin ve kardeşliğin tohumlarını büyötmeye devam edecektir. Hayati İnanç Beyefendi'ye tekrar teşekkür ediyor, kalbimize dokunan bu anlamlı sohbetin uzun yıllar hafızalarda yer etmesini temenni ediyorum.

Ömer ERDAL ÇELİK
Kırıkhan Belediye Başkanı

HAYATİ İNANÇ'A DAİR

Hayati İnanç, 1961 yılında, Denizli'de dünyaya gelmiştir. Evli olup iki evlat, üç torun sahibidir. 1984 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olmuştur. Avukatlık mesleğinin yanı sıra, yayıncılık, yöneticilik, denetçilik, öğretmenlik ve sunuculuk yapmıştır.

Kendi ifadesiyle, "En değerli iş insana yatırımdır" inancıyla, Türk edebiyatının, Türk şiirinin klasik eserlerinden edindiği bilgi ve birikimi, başta genç nesiller olmak üzere, toplumun bütün kesimlerine lirik bir heyecanla, didaktik bir üslupla bilinç kazandırmak için aktarmaya çalışan hoş sohbet bir hatiptir.

Hitabetinin veri kaynağını ve alt yapısını, ağırlıklı olarak, Türk divan şiiri, Türk tasavvuf edebiyatı, tarihî şahsiyetler, toplumsal olaylar, kıssadan hisseler oluşturmaktadır.

Şu an 64 yaşında olan Hayati İnanç, yorulmadan, bıkmadan, azimli bir kararlılıkla yurt içinde ve yurt dışında söyleşilerine devam etmektedir.

"Sözün özüne vakıf" bir konuşmacı olarak, kime, neyi, ne kadar söyleyeceğini çok iyi bilmesi, Hayati İnanç'ı, dinleyicilerinin nezdinde etkili kılan, farklı yapan bir özelliktir.

O'nun televizyonlarda, radyo programlarında, sosyal medya mecralarında ve halkla yüz yüze olduğu salonlarda yapmış olduğu söyleşilerin özü ve özeti aşağıdaki eserlerinde sözden yazıya geçirilmiştir.

Okuyucuları için birer başucu kitaplar olma özelliği taşıyan eserleri şunlardır.

- 1-"Can Veren Pervaneler" serisi (1-2-3-4-5-6-7)
- 2-Fabrika Ayarı (Hayati İnanç & Bekir Develi)
- 3-Sevgi Yukarıdan Gelir
- 4-Hâyatî Dengeler
- 5-Aile İçinde (Hayati İnanç & Bekir Develi)

Önemine binaen şunu da özellikle vurgulamak gerekir ki böyle birbirinden kıymetli birçok eser veren Hayati İnanç, takipçilerinin "Mızraklı İlmihâl - Miftâhul Cennet", "Şevâhid-ün Nübüvve", "Fener Patriği V. Gregorius'un, Rus Çarı II. Alexander'a Mektubu", "Yusuf Aleyhisselâm" ve "Kıyâmet ve Âhiret" adlı yazılı eserleri okuyup anlamalarını adeta bir vasiyet bırakma hassasiyetiyle tavsiye etmektedir.

26 Aralık 2024'te Kırıkhan'da bu kez Kırıkhan Kaymakamlığı ve Kırıkhan Belediyesi'nin himayesi altında düzenlenen kendisinin de konuşmacı olarak katıldığı "KONUŞTUĞUMUZ DİLE SERENAT" etkinliklerimizin dokuzuncu programı vesilesiyle Serenat Topluluğu olarak hocamıza ve himaye sahiplerine teşekkür eder, milletimize hizmetle geçecek uzun ömürler dileriz.

HAYATİ İNANÇ'LA “ŞİİR SAATİ”

Klasik şiirimiz için son asırda olumsuz çok şeyler konuşuldu, yazıldı. Özellikle kelime ve anlam dünyası yabancı gibi gösterilmeye çalışıldı. Ayrıca son yıllarda bütün dünyada toplumların ilgi alanları çok değişti ve çeşitlendi. Bütün bunlara rağmen, günümüzde klasik şiir örneklerinin birçok mecrada duyulur ve görünür hale gelmesi çok sevindirici oldu. Hayati İnanç Beyefendi bu hususta kayda geçirilecek ilk isimdir, kanaatimce. Farklı özellikteki birçok faaliyet ve program onun varlığı ve tercihleriyle oluştu. Bunun büyük bir gelişme olduğu, takdir ve tebrikle karşılanması gerektiği çok açıktır.

İnancımıza ve geleneğimize aykırı olmasına rağmen, her nedense toplumda olumsuz cümle kurmak ve ümit kırıcı yorumlar yapmak, maalesef, son yıllarda çok tercih edildi. Örnek olarak, “Gençler anlamaz” ve “Gençler dinlemez” gibi olumsuz ifadeler, klasik şiirimiz için de tekrar ediliyordu. Hayati İnanç, gençler için söylenen bu sevimsiz ve rahatsız edici sözleri hafızası ve ahenkli sesiyle geçersiz kıldı. Üniversitelerde idareciler ve öğretim üyeleri Hayati Beyle buluşmak isteyen gençlerin heyecanı ve baskısıyla karşı karşıya kaldı. Şahit olanlardan birisi olarak, büyük sevinç duydum. Artık fakültelerde gençlerin dilinde anlamlı beyitler ve dedeleriyle ortak sır dolu kelimeler daha çok dolaşıyordu.

Klasik şiirleri gönülden dile getirecek, beyitleri canlandıracak ve dinleyicileri cezbedecek bir ses gerekiyordu, bir yol bulunmalıydı. Bu yolu yirmi birinci asrın ilk yıllarında Hayati İnanç açtı. Her kesimden insanların dikkatini çeken büyük bir başarıdır bu. Ne güzel bir sonuçtur, Necâti Bey (ö. 1509) der ki:

*Bir iş it kim anılasın dünyede
Ey Necâti fâ'ilâtün fâ'ilât*

Hayati İnanç etkileyici şiir okuması ve açıklamalarıyla, görsel medyada klasik şiirin ve şairlerin konu edildiği çok sayıda programın oluşmasını sağladı. Ankara'da Hamam Arkası'nda inşa edilen Mevlevihâne'nin güzel havasında, çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu bir topluluk önünde şairlerimizi yad etmek ve şiirleriyle baş başa saatler geçirmek, bu örneklerden sadece biriydi. Mevlânâ, Yunus Emre, Âşık Paşa, Süleyman Çelebi, Necâti Bey ve Bâkî Efendi gibi eslâf-ı kirâm ve ecdâd-ı izamdan şahsiyetlerin misafir edildiği Diyanet TV'deki “Can Veren Pervaneler” programının bazı bölümlerinde burada kendisiyle beraber bulunduk. Mevlânâ'nın Türkçe, “*Ol çiçeği kim yazıda buldun/ Kimseye virme hasmına virgil*” beytiyle, aynı asırda semaya Kırşehir'den bakan Âşık Paşa'nın “*Her kim bana ayyârısa Hak Tanrı yar olsun ana/ Her kancaru varırsa bağ u bahar olsun ana*” beyti, nice beyitler gibi bu sohbetlerde buluşuyordu.

Şiir saatlerinde okunan ve hatırlarda kalacak olan beyitlerden biri yine bu satırlarda yer almalıdır. Kemâpaşazâde'den öğüttür (ö. 1534):

*Cehd it ki hayrıla analar halk adını
Âlemde addır kalan âdem gelür gider*

Hayati İnanç Beyefendi çabaları ve sesiyle, takdir ve tebrikle anılacaktır. Cümleye selam ve dua ile.

Av. Ali ÖZTÜRK

HAYATİ HOCA

Üniversite yıllarımda tanıdım Hayati Hoca'mı. Leyla'dan geçip Mevla'yı bulma faslı da diyebiliriz bu döneme, hoş işin sonunda ne Mevlâ'yı ne de Leyla'yı bulamadık ama olsun. O zamanlar ezber kabiliyetim daha iyiydi, yanlış hatırlamıyorsam 200'e yakın beyti rahatlıkla, veznine uygun bir şekilde ezberden okuyabiliyordum. İşin ilginç tarafı bu vezne uygun düzgün okuyuş da sadece Hoca'yı dinlemekle hasıl oldu bende. Sakarya Caddesi'ne gidiyordum, Kurtuba Kafe'de her hafta Hoca'yı dinliyordum. Bir tane Ferit DEVELİOĞLU lügatı aldım elime bir de defter sabah-akşam divan şiiriyle uğraşıyorum. İnsan bazen yaptığı şeylerin neye tekabül ettiğini sonradan fark eder, benim için de öyle oldu.

Hoca'nın yaptığı hizmet gelenek ile bizler arasındaki kopmuş bağı onarmaya çalışmaktan ibarettir. Yapmış olduğu şerhlerle adeta geleneği yeniden şekillendirir ve hitap ettiği kitleye onların hazmedeceği şekilde köklerimizdeki hikmeti sunma vazifesini ifa eder. Buna vazife diyorum zira Hoca esasen bir vazife insanıdır bunu da web sitesindeki "Vasiyet Ettiğimiz Kitaplar" kısmından pekala anlayabilirsiniz.

Hoca ne kadar anlaşılıyor bilmiyorum ama onun için şiir maksud-u bizzat değildir. Medeniyetimizin ürettiği formların en estetik hallerinden biri olan divan şiiri elbette tüm incelikleri ile onun zihninde mevcuttur ancak Hoca'nın esas karakteristiği bana kalırsa hikmettir. Bu hikmet sevgisinden olsa gerek onun dünyasında en çok yer etmiş şair, Nabi'dir. Nabi divanının şerhi vazifesini de benim sırtıma yükledi ancak bunu yapabilecek ne vaktim ne de naktim bulunmamakta ve bu konuda ona biraz sitemkarım.

Divan şiiri ve esasen klasik dünyaya ait olan tüm unsurlar belli bir otantiklik seviyesini taşıdıkları için insana birbirinden farklı anlam haritalarında dolaşma imkanı sunar. Bu yüzden Hoca çok yönlüdür ve birçok meseleyi hızlıca kavrar ve orijinal çözümler üretebilir. Yani siz dışarıdan bakınca divan şiirine amiyane bakışta olduğu gibi belirsiz ve efsunlu bir dünya görüyor gibi olsanız da Hoca geçmişte olduğu kadar bugündür ve andadır. Bundan olsa gerek her yaştan insan ile çok rahat iletişim kurabilir ve onların kendilerindeki farklı meziyetleri fark etmelerini sağlar.

Dertli bir insandır Hoca, mesaisi yoğundur ama samimiyetle yaklaşır karşısındakine. Bundan olsa gerek seveni de çoktur. Fakat öylesine bir şöhrete kavuştu ki ben Hoca'nın bu şöhret halesi içinde gerçek hususiyetlerinin kaçırıldığını düşünüyorum. Bana kalırsa bu yoğun ilgiden o da sıkılıyor ve haliyle yoruluyor fakat her zamanki mizahi ve nüktedan yönüyle ve içinde dolaştığı anlam bahçesinin zenginliği ile kendini diri ve dinç tutabiliyor.

Eğitim her yaştan insana kendi anlam dünyamızın varlığını gösterme ve oraya giden yolu açabilme çabasıdır. Sonrasında kişi zaten o bahçede dolaşır, kendini bulur ve böylece türlü meyveler toplar. Hoca işte o bizim bahçemize açılan kapılardan birini aralamakla Türk milletine büyük bir hizmet sağlamış ve bu bakımdan da Türk maarifine büyük bir katkı sunmuş bir eğitimcidir benim için.

Bugün farklı jenerasyonlardan farklı eleştiriler geliyor olsa da Hoca'nın kendisi ve bize sundukları tahmin edemeyeceğimiz kadar çok insanın tutunduğu bir dal hükmündedir. Mesleğim icabı çok farklı kesim ve yaş grubundan insan ile oturup kalkıyorum ve gördüğüm o ki Hoca şu ya da bu şekilde insanların nefes almasını sağlayarak hayatî bir iş icra etmektedir. Bu aynı zamanda bir sanatkârlıktır da. Zira klasik edebiyatla yahut musiki ile uğraşmak insanın zevk ve hassasiyet baremini yükseltir ve estetik algısını keskinleştirir. Bu durum insanda belli bir asabiyet ve diğer insanlarla bir iletişim sorunu doğurabilir, araya aşılması zor bir perde çekebilir. Hoca bunu aşabilmiş biridir. Yaşadığımız çağ kıyl u kâl çağıdır ve sadra şifa sözlere rastlamak için insanların ordan oraya savrulduğu bir zaman dilimidir. Her ne kadar Hoca'nın eserleri, konferansları ve ekrandaki sunumları popülerliği sebebiyle kendi ağırlığına yankı bulamasa da ciddiyetle bakan biri onda iştigal ettiği ve haber verdiği büyüklere dair sahici izler ve yol işaretleri bulabilir.

Bu şekilde birkaç farklı perspektiften çerçevelemeye çalıştığım Hayati İNANÇ portresi daha farklı açılarla da ele alınabilir fakat bu yazının hacmi bunu kaldırmaya yetmez. Fakirhanemize olan ziyaretleri, seyahatlerimiz, birlikte yaptığımız radyo programları... Ben onu hem bir abi, hem bir baba hem de bir dost olarak çok farklı şekillerde buldum hayatımda. Her ne kadar bendenize olan teveccühünü hak etmesem de bana dokunan yönüyle Hayati İNANÇ bu yazıya sığacak biri değildir.

Av. Cüneyd TIRYAKI

HAYATİ İNANÇ ÜSTADIM

Özetle bendeniz yer altında bulunan ancak hala daha yerin üstünü beslemeye devam eden büyüklerin açtığı divan şiirinin yolunu Hoca'm vesilesiyle takip etme şerefine nail oldum. Aramızdaki ifadesi ile "yer altındaki hatırlı dostlarımız" bizi ve esasında milletimizi ayakta tutmakta ve beslemeye devam etmektedir. Hoca'ya da buradan bakmak gerektiğini düşünüyorum. Bütün kitaplar tek bir kitabı doğru ve hakkıyla anlamak, yaşamak ve yaşatmak için telif edilirler, edilmelidirler. Bizim bu topraklarda Müslüman kimliğini taşıyor olmamız iktisadi, içtimai ve en üst noktasiyla bir estetik var oluş mücadelesinin neticesidir. Bu açıdan divan şiiri esasen bizim hikayemizdir tıpkı halk şiirinde olduğu gibi.

Hayati İNANÇ istisnai bir zeka ve harikulade bir ezber kabiliyeti ile bize bizi anlatan, divan şiirindeki derinlikli hikayemizi duruma ve zemine göre uygun seviyelerde bize şerh eden müstesna bir kabiliyet ve değerini bendenizin takdir etmesi mümkün olmayan bir hazinedir. Ben sadece sıradan bir takipçi ve bu hacimli külliyata amatörce ilgi duyan sıradan biri olarak nitelendirilebilirim. Bu yazıyı yazmam için bana iltifat buyurmuşlar, keşke buna layık olabilseydim. Umuyorum ki hikmete ve irfana açılan bu yolda kendisinin hayırlı bir halefi olabilir ve sözü hayati kılma çabasının bir yerinde hep birlikte var olabiliriz. Son olarak Hayati İNANÇ deyince akla divan şiiri ve Nabi geldiğine göre meselenin özünü verecek ve aslı gayeyi gösterecek bir Nabi beytiyle bu takdim yazısını nihayete erdirmek istiyorum:

Âferînişden ne deryâdur ne sâhildür garaz
Nüh sadefden lü'lü-i insân-ı kâmindür garaz
...
Cevher-i zâtî-i aslîdür hakikatden murâd
Sanma insândan fakat şekl ü şemâ'ildür garaz

Hayati İnanç üstadımla tanıştığımdayken sanıyorum sekiz veya dokuz yaşındaydım. Ben herşeye ama bilhassa edebiyata meraklı bir tıfıl, o ise otuzlu yaşlarının ortasında bir "amca". Üstelik bir avukat ve sürekli radyoya ve televizyonda olan bir şöhret. Bir ilkokul öğrencisinin böyle bir amcaya yaklaşmaktan çekinmesi beklenirdi aslında. Bu ikisi arasında dostluk olur mu? Merakın hududu yok belki ama insanın haddini bilmesi gerekir, değil mi? Eh, terbiyemize çok emek etse de merakımıza had bildirmemeyi uygun görmesinden cesaret alıyorduk herhalde. Nitekim ben ve benim gibi bir sürü çocuk ve genç bazen sokakta ayaküstü sıkıştırıp bazen bir pastanede kendimize de limonata ismarlatıp onu dinlemeyi keyif haline getirmiştik. Bugün öz evladına ayıracağı vakti bile ancak meşguliyet yığınlarını kurcalayıp bulmaya çalışan bizler nereden bilebilirdik aslında "Hayati Abi" mizin bizim gönlümüz olsun diye bir sürü fedakarlık ettiğini? Kendimize de haksızlık etmeyelim gerçi, henüz sınavı geçmemiz olmadıysa da hepimiz dersimizi büyük bir ilgi ve heyecanla dinlerdik. Bizi adam etmeye kararlı diğer amcalarımızın aksine, o kulaklarımızdan değil ellerimizden tutup bizi acayip adamların acayip laflarla acayip karakterlerin acayip his ve hallerini anlattığı yerlere götürürdü:

"Aceb mi cism-i Mecnûn merkadinde tâze cân bulsa
Seg-i Leylî gelip bir gün yalarsa üstühânından"

Zamanla bunların hiçbirisi Hayâlî üstadın şiirindeki gibi acayip gelmez oldu. Hatta onları acayip sayanlar acayibimize gider oldu, çok şükür!

Hayati Hoca'mız, otuz yıldan uzun süredir inancımız, kültürümüz, tarihimiz, hulasa medeniyetimiz hakkında, divan edebiyatımızın bahçelerinden her dem taze yemişlerden hesapsızca ikram ediyor bizlere. İlgi ve heyecan ateşini sürekli harlamaya gayret ediyor. Onu uzaktan tanıyanların gözüne bu dünyayı ve bu dünyadakileri hiç önemsemiyor gibi gözükabilir. Aştan, insanın içini hoş eden duygulardan, bu dünyadan geçmekten ve benzerlerinden bahseden şiirler okuyan ve hikayeler anlatan bir derviş sanılabilir. Esasında şahsi hayatını idame şekli sahiden de budur. Ancak Adem Aleyhisselamdan bugüne uzanan bir zincirin halkalarını, "kopmasın!" seslenişleriyle elden ele taşıma mevkiinde olarak söylediği söz,

Dr. Öğr. Üyesi Emrah GÖKÇE

İNANCINI HAYATLAŞTIRAN ADAM

kendini büyük hedeflerden mesul ve bunları gerçekleştirmeye ehil gören nesiller yetiştirme maksadına matuftur. İlk bakışta sanılanın aksine, sırf ağız tadlandırmak için akide şekeri yemek yerine damakta gezdirilen leziz parçalar değildir divan şiirimiz onun için. Adeta zamanda yolculuğu keşfetmiş bir gezgin gibi, ehemmiyeti, kıymeti ve vazifesi zamanla değişmeyen müspet ve menfi mefhumlara dair tarif, tasvir ve hisleri bin yıllık bir zaman akışının dilediği yerinden alabilmek imkanı verir divan edebiyatıyla hemhal olmak. Tüm bunlarla beraber Hayati hocamın bir kaidesi kesin ve keskindir: şiir ilim, bir sahne değildir! O muhteşem mısralar bize türlü ilhamlar ve hissedişler ve çoğu zaman vehimler verebilir ancak bunlar hükme medar olmaz. Hüküm ancak hüküm ihraç edilebileceği tespit ve işaret edilmiş kaynaklara dayalı olarak çıkarılır. Ancak kazananların ve kaybedenlerin hikayeleri, doğru hükme ram olmak için birer teşvik ve ikaz levhasıdır. Bu levhalara bakıp “eski yazı, anlamıyorum” demekten bizi kurtardığı için Hayati hocamıza şükranlarımı arz ederim. Rabbim ömrüne ve gayretine bereket versin. Amin!

İlk kez 2009’da karşılaştım kendisiyle. TRT-2 ekranlarında saat gece yarısı 00.55’te, izleyicilerin zihinlerinin dipdiri(!) olduğu bir saatte bir adam çıkıverdi karşıma. Evet, tevafuken görmüştüm bu gözlüklü ve heyecanlı adamı. Duruşu, anlattığı şeye olan iştihayı dikkatimi hemen çekiverdi. Sonra, acaba konu nedir, ne anlatıyor bu hocamız diye biraz kulak kabarttım. Divan şiirinden beyitler okuyordu ve biz buna hiç alışkın değildik. Hayretim biraz daha arttı. Zira bendeniz de o vakitler divan edebiyatı üzerine yüksek lisans yapıyordum. Hayatımın merkezine aldığım bu şiir geleneğini, hayatımın merkezine almış bir başka insanla karşılaşmış olmanın verdiği heyecan beni daha derinden etkilemeye başladı.

İzlediğim bu programda konuşan kişi bu yaptığı şeyi bir “iş” olarak yapmıyordu belli ki. Anlatırken duyduğu heyecan, iştihayı, sohbetteki acıcılık insanı sarıveriyordu bir anda. Programın ilerleyen dakikalarında bu kişinin kim olduğunu merak etmeye başlamıştım. Acaba hangi üniversitede hocadır diye düşünürken bir yandan da ben şu âna kadar bu hocayı neden görmemiş, tanımamış ya da istifade etmemiştim soruları zihnimi kemirmeye başlamıştı. Kısa bir internet araştırması neticesinde ismini öğrendiğim kişinin avukat olduğu yazılıydı. Ben tabii ki aradığım kişinin bu zat olmadığını hemen fark etmişim! Başka Hayati İnanç’lara bakıyordum ki bir de ne göreyim, fotoğrafla benim televizyonda izlediğim kişi aynı kişiydi. Evet, evet, bu kişi bir avukattı. Bu, nasıl olabilirdi? Avukat mı...!

Bu ilk şoku atlattıktan sonra kafamda deli sorular canlanmaya başladı. Bu kişi akademisyen değildi, bir avukattı. Belli ki ciğerini yakan, gönlünü dâğdâr eyleyen bir şeyler vardı. Ciğerini yakmaya çalışan biri olarak ilk görevim bu kişiyle tanışmak, dertleşmek ve dahi halleşmekti. Acaba onu bu maceraya iten saik neydi? Kendisiyle tanışıp, neden, demek istiyordum. Neden? Yapılabilecek onca şey varken, neden bu iş? Köhnemiş, kimsenin yüzüne bakmadığı, eskilerde kalmış, itibar edeninin olmadığı bir zamanda neden divan edebiyatı... Bunları öğrenmek için kendisine ulaşmaya çalıştım. Ulaştım da. Randevulaştık. Adrese gitmek üzere evden çıktım. Gideceğim yer tam olarak neresiydi onu da tam bilmiyordum. Yola revan oldum. Uzun bir yolculuktan sonra Ankara’nın fiziken yüksek kesimlerinde bir mevkide bulunan avukatlık bürosuna vardım. Baktım adres ve bina bilgisi doğruydum. Evet evet bir avukatlık bürosuydu burası.

Güleryüzle karşıladı. Genç bir kardeşi karşısında idi. İlk işim gözlerine bakmaktı. Acaba, aradığım o şeyi onun gözlerinde görebilecek miydim? Gözlerine yaptığım ziyaretler neticesinde aradığım şeyin o gözlerde olduğunu fark etmekte çok zorlanmadım. Evet, o hissiyat, o maneviyat, o beklentisizlik, o aşk... Hepsini, yaptığım o ziyarette görmek nasip olmuştu. Sonra bende bulunan bazı dosyaları, şiirleri, kitapları kendisiyle paylaştım. Zannediyorum bu onun da hoşuna gitmişti. Bu paylaşımlar hamdolsun yıllara sârî bir şekilde devam etti.

Akademik hayata yeni adım atmış ve bir rehber bulma noktasında arayış içinde olan benim için bulunmaz bir nimetti Hayati İnanç. Artık, okuduğum bir gazeli paylaşabileceğim biri vardı. Ben neye heyecan duyuyorsam o da duyuyor, ne ilgimi çekmiyorsa onun da ilgisini çekmiyordu. Bu harika bir duyguydu benim için.

Aylar geçtikçe paylaşımlarımız arttı hamdolsun. Bedîî tefekkür noktasında kendisinden çok istifade ettim. Adanmışlığı, beklentisizliği, yalnızca Allah rızasına odaklanmayı, başka hiçbir şeyi gönlümüze koymamamız gerektiğini, makam mevki gibi şeylerle aramıza mesafe koymayı hep kendisinden öğrendim. Çünkü, o, hayatı ile bize bunları öğretiyordu. Kimseden hiçbir şey beklemiyor, sadece sevdası olan şiirleri insanlarla paylaşıyordu. Bu onun en büyük hayat kaynağı idi.

Ankara Altındağ'da Kabakçı Konağı isimli mekânda uzun yıllar sohbet etti Hayati İnanç. Tabîî ki bizler de müdavimi idik. Anlattığı şeylerin hemen hepsini hatta okuduğu gazelleri dahi biliyordum. Buna rağmen niçin gidiyordum o sohbetlere? Hoca başka bir âleme götürüyordu bizi. Onu dinlerken sanki Fuzûlî yeniden hayat buluyordu, Nâbî yanımızdaydı, Şeyh Gâlib Mevlevîhâne'den çıkıp gelivermiş gibiydi. Hepsi bizimle beraberdi ve bize Hayati İnanç vesilesiyle yeniden kadim geleneğimizi, hikmeti, irfanı talim ettiriyorlardı. Öyle bir tesiri vardı bu sohbetlerin. Her yaş ve her meslek grubundan kişilerin katıldığı muazzam bir irfan sofrasıydı âdeta bu sohbetler.

Daha sonra hocamız televizyon ekranlarında hizmetlerini daha görünür hâle getirdi. Geniş halk kitlelerine bu vasıta ile ulaştı. İyi ki de öyle oldu. Zira ben ve benim gibi insanların omzunda taşınması gereken yükü/emaneti, Hayati Hoca tek başına üstlenmişti. Allah yaptığı hizmete bereket ihsan etmişti. Pek çok insanı kadim geleneğimizle buluşturmuştu.

Ve o gün artık gelmişti. Hoca ile bir gün otururken bana bakarak “Ben İstanbul’a taşınıyorum.” dedi. Bir anda beynimden vurulmuşu dönmüştüm. Nasıl yani? Ben artık onu göremeyecek miydim eskisi gibi? Artık eve davet edemeyecek, yeni aldığım kitapları ve altını çizdiğim gazelleri okuyamayacak mıydım gözlerinin içine bakarak...

Hocamızı İstanbul’a uğurladık. Orada da çok bereketli işlere imza attı hamdolsun. Sosyal medyanın geniş kitlelere ulaşmakta sağladığı faydayı çok iyi kullandı. Artık divan edebiyatı denildiğinde aklımıza ilk gelen isim Hayati Hoca oldu ülkece.

Anlatılacak çok şey var; fakat Hz. Pîr Mevlânâ'nın buyurdukları gibi “Pes sühan kûtâh bâyed vesselâm / Sözü kısa kesmek gerekir, vesselâm”.

Allah aziz hocamıza afiyet dolu uzun ömürler ihsan eylesin. Biz de sürekli onu dinleyip istifade edelim. Yazımızı Yahya Kemâl'in Ali Emîrî Efendi için kaleme aldığı şiirde ettiği duayı Hayati hocamız için tekrarlayarak bitirelim:

“Yâ Fahr-i kâ'inât sen ifâ et ecrini
Dîvân-ı Kibriyâ'da bu şark ercümendinin”

...Dedim gerçekten avukatmış, ama savunduğu şeyler alışıktık olduğumuz türden değil...

Kemal GÜNEY

TÜRK ŞİİRİNİN HÂFIZI VE HÂFİZASI

**“Söz odur hak olup, akla varmalı.
Ulaştığı yerde, hayat olmalı.
Ma-i zemzem gibi, cana dolmalı”**

İnsanın insana hizmet etmek ve hatta hükmetmek için iştigal ettiği sanatların en etkilisi hiç şüphesiz söz söyleme sanatıdır.

Bir yetenek, bir yetkinlik alâmeti olan etkili söz söyleme bağlamında, klasik Türk şiirinin ustabaşı , şairlerin şahı **FUZULÎ** hazretleri, **“İNSAN BİLİRSE, SÖZ CAN DEMEKTİR.”** diyor...

Bu hükmün yörüngesinde **“Âvâzeyi bu âleme hazreti Davud gibi salıp, bâkî kalan bu kubbede bir hoş sadâ bırakan”** gelmiş geçmiş tüm suaranın **“Anlamda derinlik , dilde incelik, hayalde genişlik”** niteliği taşıyan şiirleriyle, kendi suurunun alt yapısını kurmuş ve bu sadayı içinde bulunduğu zamana, mekana ve insanlara hikmetli söyleyişlerle aksettiren dil ehli Hayatî İNANÇ bu yazının sebep-i telifidir.

O, **Türk şiirinin hafızı ve hafızası** olabilmeyi başarmış bir **“söz bilen”**dir. Onun bildiği ve bildirdiği sözler ki; ağulu aşu yağ ile bal eden Yunusça sözlerdir, ümitsiz hastaya ab-ı hayat misali derman, günahkâra hidayet vesilesi olan, yol ayrımında kalakalmış kararsızlara istikamet gösteren pusuladır...

O, güler yüzlü **EFENDİMİZ (S.A.V.)** gibi, ilminin ve irfanının sadakasını güzel ve doğru sözler söyleyerek veren bir cömerttir ki, **ALLAH** ona bu âlemde hikmetli söz zenginliğini bol bol lutfetmiştir âdeti.

Kendilerini, hisse alınacak kıssalarla süslediği hoş sohbetlerinde, nev'i şahsına münhasır usûl ve üslûbuyla, dinleyenlerine yol yordam

gösteren, bilgiyi şiirsel bir estetikle sunup bizleri bilinçlendiren, bahis konusu yaptığı her mevzuyu ve çözüm ürettiği her meseleyi; zorlaştırarak ve nefret ettirerek değil, kolaylaştırarak ve sevdirek idraklerimize sunan bir ahlak öğreticisi, bir değerler eğitimcisi olarak tanıyor ve tanıtıyoruz.

Hitaplarında, **insanları iyiliğe yönelten, kötülükten çeviren** bir misyonu temsil eden zât-ı âlileri, edebiyatımızın ruh kökü olan edeb merkezli temalar ekseninde, tabir caizse, çarşı – pazar dolaşıp, diyar diyar gezip va'z u nasihat eden derviş gönüllü bir yolbaşımızdır.

Bizzat gördüğüm şudur ki, O, ağzını açtı mı hep hayır konuşan, hayır konuşmayacaksa hep susan adamdır...

Hazret-i Ali'ye ait olduğu söylenen **“Kemalüke tahte kelimike”** sözü, yani “insanın kemali(olgunluğu) kelamının (söylediklerinin) altında saklıdır” sözü, Hayatî İNANÇ'ı tasvir etmek için söylenebilecek en özlü tâbirdir bana göre...

Yağmur Şairi Nurullah GENÇ'in tasnif ettiği kelime katmanlarının alt katındaki “laflama, dedikodu, gevezelik, mâleyani, küfür, herze” gibi bayağı konuşmalara ve bu alandaki seviyesiz konuşmacılara inat; O, kelime katmanlarının üst katındaki “âyet, hadis, kelim-ı kibar ve şiir” gibi hikmetli sözlere vâkıf ve hâkim bir hatip olarak Türk edebiyatının şiir sahnesinde sanki yaratıcı drama yapan canlı bir tezkire, konuşan bir antoloji, ayaklı bir kütüphane, söz konusu yaptığı mevzulara mutabık manzumeleri hâvî bir güldestedir.

Böyle bir erdem ve edebiyat abidesinin varlığından bihaber olmamak gerçek bir bahtiyarlık olsa gerekir diyor ve Hayatî İNANÇ'a dair bu yazı vesilesiyle; İnsanoglunu, **“akıl verip düşündüren, dil verip konuşturan” âlemlerin Rabbine hamd ve senalar, “ya hayır konuş, ya da sus” diyen söz servetinin sultanı iki cihan serverine salat ve selam ediyorum.**

Korhan KANDEMİR

EFENDİMSİN CİHANDA İTİBARIM VARSA SENDENDİR...

Hayatımız karşılaştığımız insanlarla şekillenir. Benim hayatımda bu cümleyi anlamlandıran en büyük şahsiyet, Hayati İnanç hocamdır. Onun adını her andığımda kalbimde tarif edilemez bir minnet hissi uyanır. Çünkü o, yalnızca bir hoca değildi; bir rehberdi, bir dosttu, bir ağabeydi yeri geldiğinde babalık yapan biriydi...

İnsanın “biri” olma yolunda hep birine ihtiyacı vardır. Kalbinize dokunacak müşfik bir ele, hatta kalbinizin olduğunu size hatırlatacak bir ele ihtiyacı vardır. İçindeki hazineden haber verecek, “sen insansın, kalk, koş gerekirse uç” diyecek biri lazım herkese. Daha yirmili yaşlarımda toy bir çocukken kalbim oradan oraya gezerken tanışma imkânım oldu ve o tanışmayla birlikte uzun bir çalışma hayatının da başlangıç temelleri atılmış oldu hayatımda. Aynı Hukuk ofisinde çalışanlar olarak bir araya gelmiştik ama bu birliktelik kısa süre sonra Hoca- Talebe ilişkisine bürünmüş ve daha önce neredeyse hiç duymadığım şiiirlerle, menkıbelerle hayatım büyük ölçüde değişmeye başlamıştı. “*Yerin od etmedik kim vardır erbâb-ı mehabbete/ Semenderler gibi uşâk da sükkân-ı âteştir.*” Demişti bir vakit. Bu kendisinden duyduğum ilk beyitti. Şeyhulislâm Yahyâ Efendiye aitmiş. Daha önce ne böyle bir beyit ne de bu ismi duymuştum. Anlamasam da kulağa çok heybetli geliyordu hem onun sesinden hem de dilin zenginliğinden. Şöyle dermiş hazret; “Aşka gönül düşürüp de yeri ateş olmayan, yanmayan olur mu hiç. Âşık için yanmak mukadderdir. Âşık, -efsâneye göre- ateşte yaşayıp, ancak orada rahat eden semendernere benzer...” Tabi böyle sözlere alışık bir bünyemiz yoksa önce bir duraklıyorsunuz ve kendinize gelmeniz biraz vakit alıyor. Ama günde neredeyse böyle 50-100 beyit duyup not almaya başlıyorsanız artık bu işin de zevkine varıyorsunuz demek oluyormuş.

Hocam o yıllar Ankara’ya henüz taşınmamış ve ofiste kalıyordu. Akşamları da dizüstü bilgisayarını açıp geç saatlere kadar yazılar kaleme alırdı. Ben de sabah işe geldiğimde ilk boş vakitte heyecanla bilgisayarını açar “bu gece acaba ne yazmış” heyecanı ile yazdıklarını okur hatta onları kendime kopyalayarak çoğaltır evde de okurdum ve anlamaya çalışırdım.

Sonra da kendisine bir çay verirdim ve mutfak masasında öyle güzel, öyle derin bir sohbet açılır ki o masa etrafındaki sohbetin tadı çoğu mecliste olmazdı... Anlattığı her şairi, okuduğu her gazeli bir şiir olarak değil, hayatın özü olarak anlatır ve öyle de yaşamaya gayret ederdi. Şiirlerin dizelerinden sızan incelikleri, kelimelerin arkasına saklanan dünyaları onun rehberliğinde keşfetmeye başladım. O hiç bitmeyen bir hikâye anlatıcısıydı sanki. Sokakta, bahçede ya da bir çay sohbetinde bile size bir şey öğretmeyi bilirdi. Ama bunu öyle doğal yapardı ki, sanki o bilgi hep sizinleymiş gibi hissederdiniz. Hatta bazı şeyleri bildiğinizi bile size o hatırlatırdı. Onun rehberliği, yalnızca edebiyatla sınırlı değildi. Hayatta doğru bir yol çizmek, vicdanlı bir insan olmak, sevgiyi kelimelerin ötesinde anlamak... Bütün bunları bana gösterdi. Ne zaman tökezlesem, elimi tutan oldu. Ne zaman bir yol ayrımında kalsam, gözlerimdeki tereddüdü fark eden yine o oldu. Bir evladın sevgiyle sığındığı bir limandı benim için kendisi. Onun cümleleri, sadece kulağımda değil, ruhumda yankılanır. Hayatı boyunca hem bir ışık hem bir ayna oldu. Kendisine baktığımda, bir insanın ne kadar derin, ne kadar dolu ve ne kadar mütevazı olabileceğini gördüm.

Şu anımı paylaşmadan geçmek hiç içime sinmedi;

Rahmetli Babam amansız bir hastalığa yakalanmış ve ameliyat olması gerekmişti. Ameliyat olduğu günün gecesi yanında refakatçi olarak ben kalmıştım ve gecenin çok geç bir saatiydi. Elimde Hasan Nazif Dede’nin bir divançesi vardı. Gazellerin içinde kaybolmuşken “olandan sor” redifli muhteşem bir gazeline denk düştüm ve içinde bulunduğum durumdan dolayı olacak ki şu beyit beni kendine çekti;

Seher zevkin ne bilsin huftegân-ı pister-i gaflet

Fuyûzât-ı sabâhı hasta-i hicrân olandan sor

Böyle güzel beyitler bulunca âdetimizdir ve hemen birbirimize gönderirdik. Saat sabaha karşı 03.00 civarındaydı ve bu beyti saate bakmadan hocama attım...

Gece yarısı gönderdiğim o beyitten sonra telefonum çaldı. “Kaçınıcı kattasın” dedi Hayati hocam. Şaşırılmıştım... “O beyitten ve o sitemden sonra nasıl uyuyabilirdim?” diye ekledi. Hem mahçub olmuştum hem de çok sevinmiştim. O an anladım, bu beyit sadece beni değil, hocamı da ateşlemiş. Biraz muziplik olsun diye “Bak abi siz bu saatte uyuyorsunuz ama biz de hastane köşelerinde bekliyoruz” manasında atmıştım şiiri ama her zaman ki gibi yine beni mahçub etmiş ve sevindirmişti...

Bugün yazdığım her satırda onun izi var. Edebiyata dair öğrendiğim her şeyde onun emeği... Onu anlatmak, bir denizi avuçlarıma doldurup taşırmadan taşıyabilmek gibi. Ama bir yerden de başlamak gerekiyordu. Hocam, size teşekkür etmek için bu kelimeler yeter mi, bilmiyorum ama kalbimde taşıdığım minnet, kelimelerle sınırlı değil. Ömrünüz bereketli olsun. İki cihanda da aziz olasınız.

Onun Ankara'dan taşınması bir devrin sonu gibi gelmişti bana. İşte o an gönlümden şu beyit döküldü;

*Ne vakit ki Ankara'dan Hayati İnanç gitti
Sevindi İstanbul ehli ammâ Ankara'dan safâ gitti.*

Türk Şiirinin Hafızası HAYATİ İNANÇ / Konuştuğumuz Dile Seranat 9

Mehmet AYCI

HAYATİ İNANÇ İÇİN 14 YARGI CÜMLESİ

+1

1 - Köhne meta: Kıymetli ve revaca ihtiyacı yok. Revaç bulması/görmesi yaptığı işe gönüllü, gönülden ve gönülünce yapmasından.

2 - Hafızası muhteşem: Sadece tutmaya ve korumaya yaramıyor bu hafıza, işliyor, işletiyor ve ışıltıyor. Bilindik anlamda muhafazakâr değil.

3 - İrtifa ayarcısı: Çok değil yüzyıl önce yaşasaydı ve bu müktesebata sahip olsaydı her şehirde onlarca, belki yüzlerce benzeri arasından biri olurdu. Hele 16'ncı yüzyılda! Kıymetin kıymetten düşmesinin derecesini anlatıyor her zeminde.

4 - İşini aşkla yapıyor: Ondaki ki açıldığı denizde çırpınmıyor, yorulmuyor, derinlikten korkmuyor. Ne kadar açılırsa açılsın, hava ne kadar sisli olursa olsun kıyıları görebilecek bir görüş keskinliğine sahip.

5 - Hayretli: Hayalin inceliklerinin ve inceliklerin hayalinin idraki yangın yerine çeviren ihtişamı karşısındaki neşesi de hayrete dahil. Ziya Paşa'yı ayrıca seviyor.

6 - Kahkahası özgün: Hayretin dışavurumunun durgunluk, kaşlarını yıkma, bakışlarını geri çekme alametleri var. En özgün ve güçlü alameti ise tebessümün patlaması diyebileceğimiz ona özgü kahkaha.

7 - Mütenasip: Klasik şiirimizdeki sözün anlamla, anlamın sesle, sesin anlam ve sesi olduğu kelimeyle uyumuna, bu uyumlar bütününe daha büyük bir uyuma, dilimizin inşa ettiği âlemin yaratılan alemle uyumuna ve varlığın her tekinin bu uyum içerisindeki uyumuna bakıp ruhuna kıyafetler biçiyor.

8 - Neşesi, Melami neşesi!

9 - Gözlerinin parlaması iç ışığının dolaştığı mazmunlar hazinesindeki mücevherlerin ışığıyla kesişmesinden neşet ediyor.

10 - Kırkından sonra söze başladığı için tenesirinin ondan yana kaygısı yok.

11 - Türkçenin açtığı kapılar için Türkçeye, Türkçeyi yaşattığı için millete- ve tabii milletin şairlerine- meftunluğu her hâlden belli oluyor. Sohbeti şükre dahil.

12 - Vefalı: "Bu şiir ne kadar büyük ki ben fakir Hayati İnanç'ı birazcık ilgilenmeyle 'kimlik' sahibi yaptı" cümlesi "mıh gibi" aklında.

13 - Yek ahenk olmayan gazellerin bile- ahenk ve kompozisyon bütünlüğü bağlamında- dünya sanat tarihinde "yüksek sanat eseri" diye pazarlanan bir nice sanat eserinden daha yüksek ve üstün olduğunu bilmenin heyecanını yaşıyor; keyfini çıkarıyor.

14 - Hafızası ciltlere sığmayacak seçme şiirler antolojisi.

+ 1 - Yalnız sayılır: Divane ve yeterince yoldaşı yok.

Prof. Dr. Mehmet ÇELİK

HAYATİ BİR MESELE

Uzun yıllar önce Mustafa Özel'in bir kitabını okumuştum. Kitabın adı "İstikbal Köklerde" başlığını taşıyordu. İnsanın kendisine kök ve kökenlerine yabancı kaldığı modern zamanlarda bu başlık aslında birçok şeyin özeti mahiyetini taşımaktadır. Jean Baudrillard: "Modernizm insanın kendi orijinalliklerinden utanmasıdır" demişti. Zencinin siyah olmaktan, Arap'ın Arapça konuşmaktan Türk'ün tarihî mirasından utandığı zamanlar oldu. Cemil Meriç bir yazısında "Türkiye bir hazine sandığının üzerinde oturup açlıktan ölen bir ihtiyar gibidir" demişti. Hakikaten bakıldığında batıllaşma adına Türkiye'nin kadim kültür ve medeniyetinden koparılmak için içeriden ve dışarıdan nasıl abluka altına alındığını görmek hiç de zor değildir. Kadim kültürü orta çağ diye adlandıranlardan tutun da

*"Ka'be Arap'ın olsun
Çankaya bize yeter"*

Diyenlere de az rast gelmedik. Hz. Mevlânâ yüzyıllar önce şöyle buyurmuştu;

*"Pergel neden düzgün daire çizer bilir misin
Pergelin bir ayağı yerde sabittir de ondan
Ben bir ayağımla kendi toprağıma basarım
Diğer ayağımla yetmiş iki milleti dolanırım"*

Yüzünü batıya çeviren bazı Türk aydınları biraz önce söylediğimiz biçimiyle kendi orijinalliklerinden utanır hale gelince bir cüzzamlılar ülkesi gibi gördükleri kendi ülkelerinden "medeniyet cenneti" diye gördükleri Avrupa'ya sığındılar. Kendi ülkelerinde ecnebi beyinler taşıyarak mutlak medeniyetin diyarını düşlediler. Oysa kültür ekin demek değil miydi? Bu topraklarda Sezar yetişmez; Ali yetişirdi. Bu topraklarda kendinden olmayı Cehennem'de tasvir eden Dante değil;

*Yetmiş iki millete bir nazarla bakmayan
Halka müderris olsa hakikatte âsidir*

Diyen Yunus Emreler,

"İnsanoğulları birbirinin uzuvları gibidir
Çünkü yaratılıştaki cevherleri birdir
Bir uzva felekten gelirse bir zarar
Diğer uzuvlarda hiç kalır mı karar
Sen başkalarının gamını çekemiyorsan
Nasıl adına diyebilirsin ki insan

Diyen Sa'diler yetişir. İnsanı evrenin özü, kainâtın tereyağı diye tanıyan Şeyh Gâliblerin yurdudur bu topraklar.

Şeyh Gâlib :

*Girdâb-ı şuur içre ser-geştedir âkiller
Âzâdeliğn zevki divânede kalmıştir*

Derken belki de Hayati İnanç'ı kast etmiştir, kim bilir? Birgün uyandık baktık ki âzâde bir deli meydana çıkmış,

*Âdeme âdem gerektir, âdem etsin âdemi.
Âdem, âdem olmayınca netsin âdem âdemi.*

*Padişah-ı âlem olmak bir kuru kavga imiş,
Bir veliye bende olmak cümleden a'lâ imiş.*

*Kendi kendine ettiğn âdem,
Bir araya gelse edemez âlem.*

Gibi beyitler okuyor. Yüzlerce yıl süren şiir ve estetiğimizin üzerine tabakalanmış tozları siliyordu. Başlangıçta kendisini edebiyat hocası sanmıştım. Sonradan hukukçu olduğumu öğrendiğimde de şaşırmadım doğrusu. Çünkü bir hukuk adamı olması hasebiyle aslında mazlum ve mahkûm edilen kadim edebiyatın hakkını müdafaa ediyordu. Yüzünden hiç eksik etmediği tebessümüyle şöyle diyordu "arkadaşlar divân edebiyatı aslında birçoğunuza kasten sevimsiz örnekleriyle öğretildiği üzere ne hayattan kopuktur ne de bir fantezi edebiyatıdır. Bir imparatorluk mirası olan bu edebiyat aslında senin ecdadının ince ruhunun kelimelere sinmiş aksidir. Hayati İnanç burada da kalmadı halk edebiyatının da ana sütü kadar temiz örneklerini de yeniden genç neslin gündemine getirdi.

Bendeniz Hayati Ağabey ile birkaç televizyon programında, birkaç seminerde bir araya gelme bahtiyarlığına ermişlerdenim. Tartışmayı değil sohbeti tercih eden yapısı bir anda sizi bir dost meclisi havasına sokar ne bilmediğimizin veya ne bildiğimizin farkına varmanızı sağlar. Bildiği, ezberlediği binlerce beyit Hayati İnanç'ın kafasında depolanmış cümleler

Muammer ERKUL

BİR GÖNÜL ADAMI

şeklinde yer almaz. Aksine mukteza-yı hâle uygun bir beyti anında hafızasının koridorlarından çıkarıp misal olarak sunar. Bütün bunlarla beraber iddia sahibi de değildir. Köprüleri aşırın sözleri olsa da en güzel söz henüz söylenmemiş olandır, gerçeğinin de farkındadır. Bu tavrı da aciz kanaatime göre oldukça hakim olduğu tasavvuf irfanından gelmektedir.

Fuzûlî:

“Hikmet-i dünya ve mâfihâ bilen ârif değil
Ârif oldur bilmeye âlem ü mâfihâ nedir

Dememiş miydi? O zaman bu dehr-i denide bilgiçliğin ne önemi olabilir ki Hayati İnanç için? Dedim ya! Hayati Ağabey bir delidir diye. Öldüğü zannedilen bir kadimiyeti İsa nefesli olmayan biri nasıl diriltmeye kalkışır ki? Retorik ustalarından birisi şöyle demiş: “güzel olan özetlenemez.” Bu özetleme cüretimi mazur görün. Çünkü bazı insanlar dünyaya bazı vazifeler için gönderilirler. Bana göre Hayati İnanç da bu âleme kadim edebiyatımızın restorasyonu için gönderilmiş bir fikir işçisidir. Fikir işçiliği fikir çilesi çekmeyi gerektirir. Üç satırı bile ezberleyemeyen günümüz insanının ezberin değil ezberciliğin kötü olduğunu anlaması için Hayati İnanç'a bakması yeter de artar bile.

Sanman taleb-i devlet ü câh etmeye geldik
Biz âleme biryâr için âh etmeye geldik

Demişti ya Yenişehirli Avnî; biz de Hayati İnanç'la beraber bu hayatî meselede âh etmeye gelmişiz galiba...

Hayati İnanç... Bu asrın başından itibaren ve özellikle son yıllarda Türkiye'nin en popüler simalarından biri. Herkesten farklı, samimi, sıcacık ve ne dediğini, ne yaptığını çok iyi bilen bir şahsiyet...

Onu, en iyi ifade edebilecek cümle sanırım şu olabilir: İnanıldığı, güvendiği, sağlam bir kaideye bağladığı ipini asla elinden bırakmayan, bu esaslara da kendini sanki bir esir gibi bağlamış, ipinin ulaşabildiği çemberin dışına taşmayı ise hatırına bile getirmeyen, derin kuyulardan kovalarla su çekip gelip geçenlere ikram eden mütebessim bir gönül adamı.

Güzel sözü fark eden, aklında tutan ve güzelce de aktarabilen kişi.

Onunla birebir tanışmamız, yani büyük yemeklerdeki uzaktan görüşmeler hariç birebir oturup sohbet etmemiz bir televizyon programında oldu.

Ben uzun yıllar Türkiye Gazetesinde ve çocuk dergisinde yazdım çizdim. İçinde hoş sohbetler, içi kalpli yazılarım ve çizgi çocuğum Çekirge Çetin'in maceraları bulunan Stop isimli köşem bile yirminci yaşını gördü.

İşte o dönemde Hayati Bey de TGRT kanalında program yapmaya başlamış ve beni de çağırmıştı. Kadir Gecesi'di. Ekranda kendimi görmeye ve sesimi duymaya alerjim olduğum zamanlar. Yani son derece acemilik çektiğim bir geceydi fakat 20 sene sonra öğrendim ki meğer o gecelerde kendisi de acemilik çekiyormuş; daha doğrusu kendi kanalına çektiğim YouTube videosunda böyle söylemişti.

Benim olduğu için söylemiyorum ama, sayısını hatırlayamadığım kadar çok konferansını veya YouTube kaydı ve televizyon programlarını izledim. İşte onların hiçbiri, ikimizin bu kısacık sohbeti kadar tatlı değildir...

Benim yazılarımı her zaman ve hala okuduğunu söylemiş olması bir yana, yediği sopaları ve sebeplerini anlatması bir yana... Kulağına sorduğum soru efsaneydi ama o cevabı açıktan verdi.

“Evet on yaşımda aşık oldum, filancaya” dedi.

Fakat şöyle bir durum var. İzlediği film kendi ilçelerindeki sinemaya geldiğinden beş sene önce çekilmiş. Burada adı geçen oyuncu, kamera karşısındayken yirmiiki yaşındaymış ve küçük (daha doğrusu kendini büyük zanneden) Hayati o günlerde tam on yaşındaymış.

Yani, neredeyse bir kaç yıla kadar, dudakları üstünde ince tüyler bile çıkmaya başlayacaktı!..

Kocaman adam yani, elbet aşık olacak!

Neyse, kısa keseyim; çekimi yaptık dışarı çıktık.

Hayati abi sanki anlattığı sopaları bu yüzden yememiş gibi, gece yarısı karanlığı içinde hemen sigarasını yaktı. Arabalara varmadan önce durdu, bana baktı;

“Yav, dedi... İstedığın zaman yeni video çekeriz ama bu kaydı yayınlama!..”

“A a a, neden ki çok tatlı oldu” dedim...

En sonunda, (şimdi yaşı seksenbeşe ulaşmış) bu eski oyuncunun adını keserek yayınlamaya anlaştık.

Haklı mıydı peki?

Eh, evet, aslında haklıydı çünkü bu kadının o zamanki kocası netameli biriydi ve öyle de öldü gitti dünyadan. Benim fikrim; adını ağzına alsa abdestini tazeler, yani kutuplar o kadar ayrı...

Hayati İnanç, gene uzun yıllar, tam altmış sayı çıkardığım Divanyolu dergisi sayfalarından da insanlara gülümsemeye, nasihat ve sohbetler etmeye devam edecek.

Kütüphanelerde hep hazır bekleyecek.

Seviyorum yahu bu adamı...

Bir sohbetinde aynen şöyle demişti.

“Biz Afrika kökenliyiz. Dedem simsiyahtı, gece karanlığında görülmezdi! Onu çocukken, hacca giden bir muhterem Hicaz’dan alıp getirmiş. Beyaz hanımlarla evlenmişler ve biz renk olarak bu kadar açılmışız.”

Kendi fikrimdir; keşke açılmasaydınız.

Ben çok severim teni siyah olanları, hele bir de içi böyle ak pak olursa...

Hayati İnanç da bunların başındadır.

Her na kadar dedesi kadar siyah olmasa da, içinde sönmek bilmeyen sımmsıcak bir kömür ateşi vardır.

AllahüTeala ömrünü uzun, yolunu bahtını açık etsin ve ateşini hiç söndürmesin inşallah.

Amin.

Nail OLPAK

TANIDIĞIM EN ESKİ OKUL ARKADAŞIM VE DOSTUM HAYATİ İNANÇ

Genç bir arkadaşımız aradı ve bir sayfada, dostumu anlatan bir yazı istedi. Başkasını bir sayfa anlatmak kolay da, ekranlarda bir konunun sadece girişi hakkında bile sayfalar dolusu konuşabilen Hayati'yi anlatmak...

Aslen Burdur, Gölhisar, ibecikli birisi olarak, 1967 yılında babamın kısa süreli görevi sebebiyle bize çok yakın olan onun memleketi Çameli'de, 6 yaşında başladığım ilkokul birinci sınıftan öğleden sonra ikinci sınıfa devam ederken tanıştım Hayati kardeşimle. Ben yarım günlük çömez, onlarsa bir yıllık öğrenciydi ve sadece bir yarıyıl sürdü o arkadaşlık dönemimiz, çünkü biz Çameli'den ayrıldık.

Kader bizi daha sonra parasız yatılı olarak, önce Nazilli Sümer Ortaokulunun ikinci sınıfında, devamla yine yatılı olarak Aydın Lisesi'nde buluşturdu. Sonra da ayrı üniversitelerde ama İstanbul'da devam eden eğitim ve hayat buluşmamız, hala sürüyor.

Klasik söylem ama, 12 Eylül İhtilali'nin taşlarının döşendiği zor yıllardı. Bilinçlenme söylemiyle herkesin vatani kurtarmak için ahkam kestiği ve en acısı da, devamında birbirini kestiği, daha doğrusu kestirdiği korkunç yıllar...

Savrulmanın her türlüşünün yaşandığı, en hafif şekliyle asker postalı ve parkesi giyerek afiş asmanın ve eylem yapmanın, militan olmanın prim yaptığı dönemler. Bugünkü derin edebi bilgisinin ve ilgisinin kaynağını, zor şartlar altında da olsa, o olgunlaşma yıllarında aramak lazım değerli dostumun.

Bir taraftan o savrulmaların içinde kalırken, bugünkü altyapısının çağrışımını yapan tarafını, o yıllarda meşhur olan "Madem küstün dargındın, neden geldin ağladın..." şarkısının anlamı üzerine benimle yaptığı uzun sohbetlerde bulabiliriz. Anarşi ortamı içinde de sanatı anlayabilmek ve yaşayabilmek, hem de o yaşta ve hem de Türk Müziği ile, işte onu bugüne getiren o gün...

Ve Lise birinci sınıfta, hem o atmosferin etkisi altında kalıp, hem de birlikte ibadetlerimizi yapmaya karar vermiştik, direkt bir telkin vb altında da kalmadan.

Rahmetli dedem derdi ki: "Oğlum, asil azmaz bal kokmaz, kokarsa yağ kokar, aslı ayrandır."

Hayati kardeşim aslı olmaya, asil olmaya devam ediyor.

Yolu açık olsun...

Nilhan OSMANOĞLU VATANSEVER

HAYATİ HOCA'MA GÖNÜLDEN BİR SATIR

Kıymetli Hayati İnanç Hoca'm,

Şu fâni cihânda, muhabbet beslediğim sîmâlar öylesine az ki... Bir elin parmaklarıyla sayılır, beşi geçmez. Siz o müstesnâ zevâtın en başındasınız. Zirâ siz, kelâmınızla değil yalnızca; hâliniz, secâ'atiniz, edânızla da gönüllerde yer eyleyen bir şahsiyetsiniz.

Her sohbetinizde, bir nûkte ile bir hikmet iç içe geçer. Beyitlerin arasına sakladığınız irfan ile, bize nefsimizi, mazimizi ve hakikati fısıldarsınız. Gülüşünüz içtendir, neşeniz sahicidir. Lâkin bir mecliste üslûpsuzluk vukû bulsa, bıyığımız düşer. İşte o vakit anlarız ki, edep incinmiş, cân kırılmıştır.

Bu devr-i hâzırda durduğum saf bellidir. Ben, Hayati Hoca'mın yanındayım. Her telefonumuzda, her müşkülümüzde, bir nefes kadar yakın olup da bir adım geri duran o nezih insanlardan birisiniz. Vefânız, sadâkatınız, ecdâda gösterdiğiniz ihtiram, yalnız dille değil, fiilen, hâlen, kalben tezâhür eder. Osmanoğulları evlâtlarına gösterdiğiniz hürmet, gösterişle değil yaşantınızla bâkidir.

Biz size yalnızca bir hoca nazarıyla değil, aynı zamanda bu vakti kuşanan bir münevver, bu zamanın zarâfet temsilcisi olarak bakıyoruz. Her hâliniz, bir terbiye mektebidir bizler için.

Son programımızda, size "Hocam, son sözlerinizi alalım" dediğimde, gözümüzün içine tebessümle bakarak, "Eşhedü en lâ ilâhe illallah," diye başlamıştım. O an anladım ki, nasıl yaşarsak, öyle vedâ ederiz. Biz şahidiz; siz bu ömrü, vakarla, rikkatle ve kalp gözü açık yaşadınız.

Cenâb-ı Hak, ömrünüze sıhhat, feyz ve bereket ihsân eylesin.

Bâkî merhûmun da buyurduğu gibi:

"Âvâzeyi bu 'âleme Dâvûd gibi sal,

Bâkî kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş!"

Siz o hoş sadâyı asırlardan devşirip bugüne taşıyan, bu toprağın kelâmına can üfleyen nadîde bir sedâsınız...

Ve izninizle, şu cümleyle niyazımı mühürleyeyim; Dedemiz Yavuz Sultan Selim Han ne güzel söyler:

"Hâdimül-Haremeyn'i şerifeynüm benem,

Deylü mehâbet ü celâlüm şâh-ı 'alemüm."

Siz de, bu zamanın kalbini muhafaza eden, kelâm ile hizmet eden bir hâdim-i kelâm, bir muhafız-ı edepsiniz. ❀

Mehmet Vahdettin VATANSEVER

HAYATİ HOCA'MI ÇOK SEVİYORUM

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

Merhaba, ben Mehmet Vahdettin Vatansever. Hayati Hoca'm hakkında birkaç şey yazmak istiyorum. Bazı insanlar "Hayati Hoca biraz aksi," demiş olabilir ama bence bu hiç doğru değil.

Mesela Ramazan ayında Nilhan Osmanoglu annem, Hayati Hoca'yla çok güzel bir röportaj yaptı. Orada herkes Hayati Hoca'nın ne kadar sabırlı, nazik ve şiiri ne kadar çok sevdiğini gördü. Hatta öyle güzel konuşuyordu ki, onu izleyen biri Müslüman değilse bile Müslüman olmak isterdi, o kadar içten konuşuyordu.

Sesi zaten çok etkileyici. Konuşurken doğruları çok güzel anlatıyor. Yanlış bir şey duyunca hemen düzeltiyor ama bunu kırmadan yapıyor. Bu bence "aksi olmak" değil, dürüst ve adaletli olmak demek.

Annem ona "Hocam, son dakikalarınız olsa ne dersiniz?" diye sorduğunda, Hayati Hoca hiç düşünmeden "Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh" dedi. Herkes gülümsedi çünkü hem çok içtendi hem de çok derin bir anlamı vardı. Çünkü biz Müslümanlar en sonunda da o kelimeyi söylemek isteriz ya, işte o yüzden çok anlamlıydı.

Hayati Hoca bence çok nazik birisi. Eğer biri kaba bir şey yaparsa kaşlarını biraz kaldırıyor ama bu "Sakince düzelt kendini" demek gibi oluyor. Bence bu çok güzel bir davranış.

Ben onu çok seviyorum. Çünkü çok dürüst, çok bilgili ve çok örnek biri. O yüzden ben kendime onu örnek seçtim. İnşallah herkes Hayati Hoca gibi düzgün, temiz kalpli, güzel konuşan ve Allah'tan korkan biri olur.

Hayati Hocam iyi ki varsınız.

HEZARFEN BİR MÜNEVVER: HAYATİ İNANÇ

Tecrübî usûlün önemli ismi İngiliz düşünür Francis Bacon, insanları yanılıya düşürebilecek hatalardan söz ederken, tek alana sıkışıp kalan insan hafızasını meslek hatası ifadesi ile tasvir etmeye çalışır. İnsanın zihni olgunluğa erişmesi ve tahlil melekесinin gelişmesi, her biri birer gösterge olan kelimeler dünyasından, ıstılahî anlamlarıyla biriktirdikleriyle mümkün olabilir. Bu ise tek alan bilgisiyle gerçekleşebilecek bir durum değildir. Birden fazla ilmi alandan faydalanmasını bilen ve bilgi biriktiren insanın, çok yönlülük sıfatıyla mücehhez olacağı için, dünyayı ve hadiseleri algılama ve yorumlama imkânı artmış olacaktır. Bu durumun bizim medeniyetimizdeki karşılığı hezarfen ya da eskilerin bir başka ifadesiyle yedi tûla sahibi olmaktır. Uzun el sahibi. Eli birden fazla alana nüfuz edebilen insan. Donanımlı ve dünyaya açılan pencereleri daha fazla olan yani.

Bir milletin hezarfenleri çoğalmadıkça, umuma yayılacak ve güçlü eserler verebilecek bir medeniyet bilincinin oluşma imkânı yoktur. Böyle bir durumda o milletin insan tipi genellikle temâşa ve nazar arasında gidip gelir. İnşâ insanlarını yetiştirmek zordur. İnşâ insanları tek alan insanları olarak yaşamazlar. Farklı ilmi disiplinlere haiz kişilik yapıları nedeniyle üreten ve usul belirleyen bir anlayışları vardır. Çözüm bekleyen meseleler karşısında doğru tespitler yaparak uygun çözüm yolları geliştirme becerileriyle ön plana çıkarlar.

Ülkemizin son yüzyılda yaşadığı en önemli sorunlardan birisi, medeniyetin terakkisini omuzlayacak yeterli sayıda hezarfenler yetiştirememektir. Bu sifata sahip olan az sayıda insan için ayrıntılı çalışmalar yapmak ve onları gençlerin örnek alabilecekleri insanlar olarak tanıtmak son derece önemlidir. Bu insanlardan birisi de değerli dostum Hayati İnanç'tır. Esasında bir hukukçu olan Hayati İnanç'ın hukukçuluğunu bilenlerin sayısı tahminen söylüyorum, son derece azdır. Divan şiirine ve bu sayede medeniyetimize yaptığı hizmetler son derece önemli ve kayda değer vesileler oluşturmaktadır. Mukaddes metinlerden sonra en önemli kelam metni olan şiirin, insanımızın ikliminde bir bahar mevsimi gibi

yeşermesinde çok büyük bir emeği ve hizmeti vardır. Geçmişlerinden bîhaber olanların bu günü anlamaları ve geleceği inşa etmeleri nasıl imkânsız ise, divan şiirimizi ve onun muhteşem geçmişini bilmeyenlerin de milletimizin tarihi kodlarını anlaması ve bedii hazinemizden yararlanarak yeni ve güçlü eserler vermesi mümkün değildir. Bu nedenle Hayati beyin yapmaya çalıştığı şey şiirimizin ihtişamının öğrenilmesini sağlayarak yeni muhteşem kapılar açma fırsatları oluşturmak ve insanımızı bu açıdan bilinçlendirmektir.

Kendisiyle karşılaşmamız yıllar öncesine dayanır. Henüz sahnelerde göremediğimiz zamanlardı. Bir programda yaptığı konuşma ve okuduğu şiirleri dinleyince, bir şiir hazinesi olan hafızası orada bulunan herkesi etkilemişti. Yıllar geçtikçe, bu hafıza milletimizin hafızasında yerini bulmaya ve kıymetlenmeye başladı. Öürse tenler öür, canlar ölesi değil. Esasında kıymetlenen şiirimiz ve onunla birlikte medeniyetimin kelâm bilinciydi.

2018 yılında yayımlanan ve İstanbul, Üsküdar Master Bilardo salonunda tanıtımı yapılacak olan Bilardo Telmihleri şiir kitabım için kendisini aramış ve Ankara'dan programa katılmasını istemiştım. Hiç tereddüt etmeden kabul etmiş ve programa katılmıştı. Yaptığı güzel konuşmayı İbrahim Sadri, Uğur Işlak, Aykut Kuşkaya ve Seyfullah Kartal gibi değerli dostlarımla beraber dinlemiş ve kıymetli bilgilerinden istifade etmiştik. O gün bir kez daha, hezarfen bir insanın bize ait olan fikri birikime nasıl hizmet edebildiğinin ve kalıcı bir katkı sağlayabildiğinin misalini görmüş ve bir hayli mutlu olmuştım.

Kendisine iki cihan saadeti temenni ediyorum ve tüm hezarfenleri selamlıyorum.

Oğuz EROĞLU

ÂDETA BİR MEKTEP

Bu satırları, saygıdeğer Hayati İnanç Hoca'ma; gurbette doğmuş, ömrünün 30 yılını –yani neredeyse tamamını– yurt dışında bir mektepte muallim olarak geçirmiş biri olarak kaleme alıyorum. İzin günleri dışında sürekli gurbette, vatan hasretiyle yanıp tutuşan biriyim. Hocamı her gördüğümde, içimde biriken memleket özlemi sanki biraz olsun dinmiş gibi hissediyorum. Gelişiyse vuslat ve huzur getiriyor; gidişiyse ise hasret ve hüznü bırakıp gidiyor. Neyse ki yurt dışına sık geldiğinden, bizler de onun vesilesiyle bu hasreti bir nebze olsun dindirebiliyoruz. Onunla vuslatı hem şahsında, hem de öz Türkçe; bazen Farsça, bazen de Arapça okuduğu o derin anlamlı beyitlerde yaşıyoruz.

Hocam âdetâ bir mektep gibi... Hem sözleriyle hem de hâl ve hareketleriyle bizlere ders veriyor. Bu hayata gönül vermememizi, gönlümüzü ukbâya çevirip ona göre yaşamamızı ve hayatımızı şekillendirmemizi sağlıyor. Hayati Hocam, hem bu dünyada Türk tarihimize hem de divan edebiyatına adeta bir köprü... En önemlisi ise, dinimize karşı duyduğu derin muhabbet ve üstlendiği manevi vazife ile gönüllerimizi mest ediyor. Hele bir şey anlattıktan sonraki tebessümü ve gülüşü, ruhlarımıza huzur veriyor.

Bu dünyada yol konusunda ne kadar zorluk çekse de, gönül yolunu muazzam bir şekilde iyi biliyor ve o yolda emin adımlarla yürüyor. Ee, kılavuzu Peygamber Efendimiz (SAV) olunca böyle oluyor elbette. Bununla da yetinmiyor; sırtını Üstad Necip Fazıl Kısakürek, Mevlânâ, Fuzûlî, Nâbî, Fenni, Şeyh Gâlib gibi nice güzide isme yaslıyor. Hal böyle olunca da imrenilesi bir duruş ortaya çıkıyor. Zannımca, bu duruşun yüzde birini sergileyebilsek, olağanüstü bir değişim yaşayacağız; hem kendi hayatımızda hem de çevremiz, milletimiz ve ülkemiz adına.

Hayati Hocam'ın söylediklerini her zaman tam anlamasak da, Türkçeden Türkçeye yaptığı tercümeyle ne demek istediğini bizlere son derece açık şekilde anlatıyor. Buna ek olarak, Hocam'ın sık sık dile getirdiği

"vasiyetleri" var. Bu vasiyetleri okuyup anlayabilsek, gerçekten muazzam değişiklikler ortaya çıkacaktır. Yani diyorum ki: Hocamın vasiyetini okuyun... Ve lütfen, Hocamı hasta etmeyin.

Hayati İnanç, özellikle divan edebiyatı ve tasavvuf konularında yaptığı sohbetlerle tanınır. Klasik şairlerin beyitlerinden yola çıkarak insanın iç dünyasına, aşkın hakikatine ve hayatın anlamına dair derin yorumlar yapar. Hocam, geçmişin irfanını günümüz diliyle aktararak edebiyatı sevdiren. Onun sohbetleri sadece bilgi değil; aynı zamanda gönül terbiyesi niteliği taşır. Dinleyeni hem düşündüren hem de duygulandıran bazen ise tebessüm ettiren bir anlatımı vardır.

Kendisini şahsen tanımak ve sıkça vakit geçirmek, hatta birkaç anı biriktirmek de bana nasip oldu. Bu noktada sizlerle bir anımı paylaşmak isterim:

Hocamla birlikte üç gün boyunca her gün farklı bir şehirde söyleşiye katıldık. İlk gün söyleşinin ardından kitap imzalamaya faslında hocamın kalemi yazmayınca kendisine bir kalem vermiştim. Bu noktada belirtmeliyim ki, hem söyleşiler hem de imza faslındaki sohbetler oldukça yoğun ve yorucu geçiyor. İkinci gün, 4-5 saatlik bir araba yolculuğunun ardından yine bir söyleşi ve imza programı vardı. Üçüncü gün de benzer uzaklıktaki başka bir şehre gittik. Programın sonunda, eve dönmek üzere hocamdan izin alırken ceketinin cebini yokladı, kalemi çıkardı ve "Bu kalem senindi" diyerek bana uzattı.

Bunca yoğunluk arasında, bana göre küçük bir kalemi unutmamış ve geri vermek istemesi beni hem şaşırttı hem de derinden etkiledi. Mesleğimiz gereği, öğretmenler odasında bazen kalem bulamayınca, gördüğümüz ilk kalemi kullanır ya da bir arkadaşımızdan ödünç alırız. Ancak işimiz bittikten sonra o kalemin kime ait olduğunu çoğu zaman unutabiliriz. Uzun lafın kısası, Hayati Hoca'mın bu zarif ve ince düşüncesine hayran kalmamak elde değil.

Saygı, sevgi ve muhabbetle.

Dr. Öğr. Üyesi Ömer DEMİRBAĞ

BİR EDEBİYAT MÜTEFEKKİRİ

2000'lerin başı.

Ankara'dan arayan bir yakınım heyecanla diyordu:

“-Hocam televizyonda dîvân şiiri sohbetleri yapan, beyitler okuyan ve yorumlayan bir zat var: Hayati İnanç. Müthiş biri. Konuşması, sohbeti anında kucaklıyor insanı. Sizi bir programda onunla bir araya getirmek istiyorum. Ne dersiniz?”

“-Olur tabii. Merak ettim doğrusu. Hangi kanalda bu program?”

Demiş ve hemen Hayati İnanç Bey'i araştırmaya koyulmuştum. Ekranda dikkatle izledikten sonra etrafıma demiştim ki:

“-Dîvân edebiyatını ders olarak anlatan pek çok lise hocası ve akademisyen tanırım. Ama Hayati Bey, çok başka. Bu zat, edebiyata dair bir bilgi aktarıcısı değil; düpedüz bir edebiyat mütefekkiri. Hem de nadir rastlanır cinsten.”

...

Ne yazık ki tam da o sıralarda 2001 ekonomi krizi patlak verdi, alt üst oluşlar yaşandı ve biz o programı gerçekleştiremedik.

Televizyonda ve sosyal medyada Hayati Bey'i takip ediyorum. Davudi ses, çınlayıcı vurgular, akıcı üslup... Çocuklarım bazen bana takılıyor:

“-Baba, bak, şiir böyle okunur!”

...

Yıllar geçti. 2017'yi sanıyorum. Bir ramazan günü fakültede, odamdayım. Bölüm başkanımız uğradı ve Hayati İnanç Bey'in Van'a geldiğini söyledi. Belediye tertiplenen bir etkinlikte konferans verecekmış.

“-Bu akşam, iftardan sonra Hayati İnanç Bey'le bir araya geleceğiz. Sen de katıl istersen.” Dedi.

Akşamı iple çektim. İftar, namaz; o mekândayım. İşte, Hayati Bey karşımda. Hem de o bilinen tebessümüyle. Selamdan sonra ekledim:

“-Nihayet vuslat nasip oldu!”

Sanki kırk yıllık âşinâlığımız varmış gibi derin bir edebî sohbe giriştik ve adeta uçmaya başladık. Söz, kelam, şiir ve mânâ bulutları arasında süzülüyoruz. Ertesi akşam da bir televizyon programında sohbe devam. Derken, bir müddet sonra ulusal bir kanalda yine sohbe üstüne sohbe... Defalarca bir araya geldik. Doğrusu, doymuyordum. Sözü sükûtundan daha kıymetli, ender insanlardan biriydi kendisi.

...

Dedim ya, o bir edebiyat mütefekkirdir. Böylesi zatlarda edebiyat, bir meslek olmanın çok ötesinde, başlı başına bir rûhtur. Keşke kadri bilinse, zaman zaman ilgili bölümlerde öğrencilerle bir araya getirilse, Hayati İnanç Bey'e fahri dersler verdirilse...

...

Kendilerine devâsâ edebî birikimimizin ilanına dair nice etkinliklerde sesini yükselteceği uzun, hayırlı ömürler diliyorum.

Prof. Dr. Ömür CEYLAN

BİR MEDENİYETİN “ÖZ SÖZ”Ü: HAYATİ İNANÇ

Hayati İnanç Beyefendi ile dostluğumuz yirmi yıla yaklaştı. İlk günden itibaren kendisine “Hocam” şeklinde hitap ettiğim için müsaadenizle bu yazı boyunca da ondan “Hocam” diye bahsedeceğim.

Yıllar evvel TRT’de yaptığı bir sohbet programına daveti vesilesiyle tanışmıştık hocamla. O vakitler sosyal medya henüz bu düzeyde kullanılmadığı ve kültür programları da nadiren takip edilen TRT 2’de yayınlandığı için -itiraf etmeliyim ki- hocamdan haberdar değildim. Program çekimine gitmeden önce yayınlamış programlarını izleyerek dersime çalışmayı düşündüm. İzleyince de daveti kabul ettiğim için tedirginlik ve endişe ile harmanlanmış bir pişmanlık duygusu sarıverdi beni. Basbayağı korkuyordum. Nasıl korkmayayım ki? Kariyerini hukuk alanında inşa etmiş olmasına karşın 20 dakikalık programlarında onlarca beyti hafızasından okuyan, açıklayan ve bununla da yetinmeyip şiirlerde gizlenmiş erdemleri günümüz insanının anlayacağı ve kabul edeceği sevimlilikle sunan birinin programına “edebiyat profesörü” olarak katılacaktım. Hemen hafızamdaki beyitleri yokladım. Nafile! Hiçbiri yerinde değildi. Günler öncesinden başlayarak seçtiğim beyitleri ezberlemeye çalıştım; her ezberlediğim beyitle daha da eksildiğimi fark edince bıraktım. O gerginlik ve tedirginlikle yeni hiçbir şey öğrenmem ya da ezberlemem mümkün değildi.

Program günü geldi çattı. Çarnaçar stüdyoya gittim. İlk “merhaba” ile beraber, -adını yıllar sonra koyabileceğim- bir “şiir dostluğu”na giriverdim. “-Hocam! Programda neler konuşacağız?” diye sorduğumu hatırlıyorum. Onun da “-Mevla görelim n’eyler...” dediğini. Gerçekten de ne o programda ne de sonrakilerde neler konuşacağımızı, kimlerden bahsedeceğimizi hiçbir zaman tasarlama ihtiyacı hissetmedik. Şiirin yalnız bir “söz” ya da “göz” işi olmadığını, her şeyden önce bir “öz” işi olduğunu onunla tanıştığımda öğrendim. Meğer benim de hafızamda hayli beyit varmış da yatağını bekleyen ırmaklar gibi derinlerde çağıldarmış... “Ön söz”ü yazmak değil “Öz söz”ü yaşamakmış bütün mesele...

Klasik şiir gibi klasik musikiye de düşkündür hocam. Bunu bildiğim için araya karaladığım şarkı tazminlerini yıllardır onunla paylaşırım. Bu yazı vesilesiyle dönüp yazışmalarımıza tekrar baktım. İlkini 2015 yılında paylaşmışım: “Ben gamlı hazân sense bahâr dinle de vazgeç.” Sıtkı Angınbaş

güftesine Melahat Pars Hicaz’ı. Sağ olsunlar, beğenilerini fade ettiler. E tabii ben durur muyum artık?! Aralıklarla bir tazmin, bir tazmin daha... Sonra ne oldu biliyor musunuz? Bir gün ondan bir mesaj aldım: “-‘Artık bu solan bahçede.’ şiirine bir tazmin veya bir tahmininiz varid olmuş muydu üstadım?” Ne kadar mutlu olduğumu tahmin edersiniz. Bir bestekâr değildi evet, -en azından ben öyle biliyorum-; ama o da şiirlere ruh üfleyen bestekârlar gibi asırlar önce yazılmış manzumeleri diriltiyordu ve Mustafa Nafiz Irmak’tan, Vecdi Bingöl’den, Ümir Yaşar Oğuzcan’dan güfte bekleyen Selahattin Pınar, Sadeddin Kaynak ve Avni Anıl misali o da benden şiir bekliyordu.

Âh bu had bilmezlik! Yazdığım güfte tazminlerine öyküler gydirmeye başlayınca da ilk onun kapısını çaldım. Yine aynı mahviyet, yine aynı tevazu, yine aynı teveccüh! Ve gün geldi, repertuarını onunla güle-ağlaya düzenlediğimiz Ömürlük Şarkılar Şarkılaşan Ömürler kitap oldu. Değişik kurumların daveti ve sevgili Yıldırım Bekçi’nin leziz icralarıyla ülkemizin farklı illerinde programlar yaptık; gözyaşlarımızı halkımızla paylaşma fırsatı bulduk. Macera devam ediyordu. Şiir bir “öz” işiydi ve öz ağlayınca “göz” ağlıyordu...

Yeri gelmişken hocamın Türkçe hassasiyetinden de bahsetmeliyim. Dilin en işlenmiş formu olan şiire bu denli gönül verip de dil konusunda duyarsız kalmak elbette düşünülemez. Hocam da söz konusu Türkçe olduğunda tavizsiz bir duruş sergiler. Fakat onun bu duruşu, Türkçedeki her yabancı kelimeyi düşman belleyenler gibi “tasfiyeci” bir karakter taşımaz. O, dilin en önemli milli kültür unsuru olduğunu bilir; kültür evrenimizde yer ve ağırlık kazanmış kelimelerle bırakın kavgaya etmeyi onlara minnet ve saygı duyar. Kavgası o medeniyet sözcükleriyle değil, kesif bir cehaleti gizlemek için pervasızca kullanılan yabancı kelimelerle.

Şiiri önce “hayat”ının sonra da “inanc”ının ayrılmaz bir parçası kıldığı için ona minnettarım. Dünya durdukça durası hocama sağlıklı, uzun ömürler diliyorum.

Son söz yine kudemanın:

**Öldüğüm ağlamazım korkum odur kim öliceğ
Seni kimler seve ben âşık-ı nâlân yerine** (Taşlıcalı Yahya Bey)

{Ölmekten korkmam, öldüğüm için yanmam! Öldüğümde korkup üzüleceğim tek şey, benden sonra seni bu zavallı âşığın kadar sevecek kimsenin kalmayacak oluşdur!}

KÜLTÜR VE MEDENİYET SÖZCÜSÜ HAYATİ İNANÇ

Sözün ve yazının kifayetsiz kaldığı anlar vardır. Hayati Hoca ile ilgili bir yazı istendiğinde ne yazmam gerektiğini epey bir zaman düşündüm. Hatta yazdığım birkaç sayfa yazıyı beğenmedim, zira ne yazsam eksik kalacaktı. Hâlen öyle düşünmekteyim. Ne yazsam eksik kalacak, bunu biliyorum. Lakin uzun bir abi kardeşlik dönemimizi satırlara dökmek de hem Hayati Hocamıza hem de şahsıma haksızlık olacaktı.

Kendisiyle uzun yolculuklar yapmış, tebessümüne, hayretine, endişesine, hemen hemen her anına şahit olmuş biri olarak söylemeliyim ki Hoca ile vakit geçirmek hayatımın en önemli zamanlarıydı. Zira Cenabı Zülcelâl Hazretleri insan fitratına değişimi, gelişimi öyle bir işlemiş ki; Hayati Hoca gibi biriyle vakit geçirdiğiniz zaman ister istemez hayatınıza dokunuyor.

Esasen Hocanın yetiştiği iklimi görene kadar çoğu zaman onun üslubuna hayret ederdim. Değerli anne ve babasını, kıymetli eşini ve evlatlarını tanıyınca aslında çok şaşılacak bir durum olmadığını müşahade ettim. Anne ve babası, sade ve samimi bir hayat sürerek Allah rızasını öncelikleyen, şükür ve tevazuyla örülmüş bir hayata sahip insanlardı. Aile ocağınna yerleşen bu şükür bilinci, Hayati Hoca'nın her haline yansımış bir özellikti. Çocuklarına ve eşine olan sevgisi ve bağlılığı da bu ahlaki iklimin doğrudan bir yansımasıydı.

Yukarıda Hocanın birçok anına şahitlik ettiğimi yazmıştım. Dikkat ederseniz yazdığım cümle içinde öfke, sinir, kızgınlık, dedikodu gibi kelimeler yoktu. Gerçekten ben Hocanın bu hallerine hiç şahitlik etmedim. Hatta bazen seyahat esnasında kızdığım, öfkelendiğimde ve bunu kendisiyle paylaştığımda bile ağzını bıçak açmaz, sessizce beni dinlerdi. Söylediklerime karşı, bazen sıradan bir tebessümle, bazen de manidar bir sözle cevap verir, olaylara olan bakışımı yumuşatırdı.

Hayati İnaç'ın sözlerindeki tesir ve bu kadar sevilmesinin altındaki en büyük sebep, kanaatime göre söylediklerini, anlattıklarını yaşayan birisi olmasıdır. Hem de ne yaşamak...

Bir gün bir program sonunda Kayseri'den Ankara'ya dönüyorduk. Çok yorgun olduğum için aracı kendisinin kullanmasını rica ettim. Daha önceden bir trafik kazası geçirdiği için kullanmaya tereddüt etti. Muhabbetinden aldığım keyfin beni ayık tutacağından emin olduğum için "Hocam o zaman sen konuşacaksın, ben de şoförlüğe devam edeceğim, o lezzet de benim yakıtım olacak" dedim. Hoca, bir konuşmaya başladı ki bırakın verdiğimiz molaları, bir an olsun susmadı. Her konuyu derinlemesine ele alıyor, âdeta kelimeleri usta bir terzi gibi işliyordu. Bazen bir divan şiirinde gül kokluyor, bazen bir halk şiirinde kendimi buluyor, kâh Tuna'dan abdest alıyor, kâh Yemen'de susuz kalıyordum. Hatta öyle ki evinin önüne geldiğimizde bile 15 dakika daha konuştu. Edebiyatın, tarihin ve tasavvufun derinliklerinde gezinirken bir an olsun yorulmadığını görmek beni hem hayran bıraktı hem de şaşırttı. Bu yolculuk, sadece bir araba seyahati değil, edebiyatın ve sohbetin derinliklerine yapılan bir keşifti. Gevezelik yapanlara, uzun ve çok konuşmanın sanata dönebileceğini öğreten bir anyıdı benim için. O yolculuk boyunca konuşulanlar sadece zamanın akışını unutturmakla kalmadı, aynı zamanda zihnimde işleyen edebi bir şöenin parçası oldu. Hayati Hoca'nın bu tarzı, sıradan bir konuşmayı bile büyüleyici bir anlatıya dönüştürebilecek yetkinlikteydi.

Benim kendisi ile birçok anım olmasına rağmen itiraf etmek gerekirse en sevdiğim anlar, gece yarılarında sonra çorba içmeye gittiklerimizdir. Sakatattan müteşekkil bir çorbayı içerken bile edebi lezzetle terbiye edilmiş bir gıda alır gibi hissederdim. Çorba içerken, bir beyitin anlamını çözmeye çalışır, bazen de Divan şairlerinin naifliğini anlatan küçük hikâyeler dinlerdim. Bu sohbetlerin, çorbanın sade lezzetiyle birleşerek ruha dokunan bir ziyafete dönüşmesi, Hayati Hoca'nın her anı bir derse çevirebilme maharetini bir kez daha ortaya koyardı. Bu yüzdendir ki, onun sözleri sahte bir parıltıdan uzak, gerçek bir aydınlatma etkisi taşır. Düşüncelerinde ve davranışlarında tutarlılığı her zaman hissedersiniz. Bunu en çok da söylediği bir sözü kendi hayatında nasıl şekillendirdiğini gördüğümüzde anlarsınız.

Onun hayata ve insana bakış açısının temel öznesi insan ve İslam'dır. En iptidai insanla bile sohbet ederken bu iki temel hususu hiç göz ardı etmemiştir. Hoca, insanı her şeyiyle bir emanet olarak görür ve bu emanete sıkı sıkıya sahip çıkar. En karmaşık meseleleri bile bir çocuğun anlayacağı sadelikte anlatırken, kullandığı üslup büyük bir samimiyet ve derin bir bilgi birikimiyle yoğrulmuştur.

Rahîm ER

HAYATİ İNANÇ

Hayati İnanç, sohbetlerinde divan edebiyatının zenginliğini aktarmakla kalmaz, bu zenginliği bir yaşam tarzına dönüştürmeyi öğreten bir önder hüviyetine bürünür. Mevlana'dan, Fuzuli'den, Şeyh Galip'ten bahsederken sözleri size sadece bir bilgi sunmaz; sizi tarihî bir yolculuğa çıkarır. Aynı zamanda bu bilgileri günümüzde yaşayan değerler haline getirme sanatını da sergiler.

Hoca'nın sohbetleri, bırakınız sıkıcı bir dersi, aksine bir ilham kaynağı gibidir. Dinleyen herkes kendinden bir parça bulur ve anlattıklarından kendi yolculuğu için çıkarımlar yapar. Onun sohbetlerine katılan pek çok insanın hayatında bu sohbetlerin kalıcı etkiler bıraktığına defalarca şahit oldum.

Hayati Hoca'nın bilgi aktarımındaki bu etkileycilik, onun modern çağın sorunlarına karşı sunduğu geleneksel çözümlerle daha da anlam kazanır. Gelenekle modernite arasındaki dengeyi o kadar hassas kurar ki, dinleyen herkes hem geçmişin köklülüğünü hem de günümüzün dinamiklerini hisseder. Bu yüzden, onun anlattıkları sadece geçmişin bir yansıması değil, aynı zamanda geleceğin işareti gibidir.

Hayati Hoca, sohbetlerinde divan edebiyatının yanı sıra tasavvufi derinliği de her zaman hissettirirdi. Bu anlayış, onun insanlara verdiği değerın temelini oluşturur.

Hayati Hoca'nın hayatımıza olan etkilerini yazmaya, anıları anlatmaya devam etmek istesem de yazımın bir yerde sona ermesi gerektiğini biliyorum. Fakat eminim ki, bu satırlar onun insanlığını, tevazusunu ve bilgelik dolu varlığını anlatmaya yetmeyecektir. Hayati Hoca, kelimelere sığmayacak kadar büyük bir mirasın temsilcisidir. Allah, onu ve onun gibileri başımızdan ve dahi gönlümüzden eksik etmesin.

Terör ve anarşi yüzünden her gün 20-25 kişinin öldüğü, sol-sağ kavgalarıyla bu ülke gençlerinin birbirini katlettiği dehşet dolu karanlık vakitleri arkada bırakarak 1980'lere girdiğimizde Çağaloğlu'ndaki Nuri Osmaniyeli Caddesinde bulunan Yeşilay Han'da bir yazıhanem vardı.

Şu satırları okuyanların içinden “ yazıhane nedir?” diye soranlar çıkabilir. Biz, ofis veya büro yerine Türkçe'ye gösterdiğimiz titizlikten dolayı daha ziyâde “ yazıhane” demeyi tercih edegeldik.

Bu yazıhanede ne iş yapılırdı?

Yeşilay Han'ı ilk defa 1968 yılında Çağaloğlu'nun, Sultanahmed'in... kısacası Eminönü ilçesinin meskûn mahal olmaya direndiği; mahalle hayatının yer yer devam ettiği 1968'de görmüş, Mavi Kırılmaç dergisini almak için gıcirtılı ahşap basamaklarını bir bir çıkmıştım. O gün küskün şekilde hatıralarına gömülmüş bu ahşap konağın merdivenlerini tırmanan liseli bir genç olarak, on beş yıl sonra bu defa betonarme bir binaya dönüştürülmüş bu mekânda Türkiye Yeşilay Cemiyetinin kiracısı sıfatıyla O'nun bir yazıhanesinde faaliyet göstereceğimi düşünemezdim.

1980'lerin başında Yeşilay Han'ın birinci katınının güney tarafını “avukatlık bürosu” olarak tuttum. Bu esnada Türkiye gazetesinde yazıyor, Türkiye Çocuk dergisini çıkartıyor ve bir çok kalem ve kelam hizmetleri fikrî faaliyetler gösteriyordum. Yazıhane, geçimimi idâme ettirmek içindi. Şu varki burası gösterdiği faaliyetlerle bir mektep gibiydi. Yazarlar, san'atkârlar, münevverler, gençler gelip gidiyordu. 30'lu yaşların başında bir mes'elesi, bir derdi olan insanlardık. Sanki Türkiye'yi; hatta Türk dünyasını, dahası İslâm âlemini sırtlanmıştık. Millî ve mânevî donanmışlıktan ne nasiplenirsek onları gerek yanımda çalışan ve gerekse başta gençler olmak üzere yanımıza gelip- gidenlerle paylaşıyordum.

Tasvir ettiğimiz yerde soluklanmış gençlerden biri olan sinema yönetmeni Nazif Tunç'un geçtiğimiz şu bir kaç yıl içinde söylediği bir sözü unutmadım. Şunu demişti:

-Rahîm Er, öyle bir insandır ki akşam öğrendiği bir cümleyi, sabaha muhakkak başkalarıyla paylaşır.

Bu tesbit doğrudur ve iki sebebi vardır:

Birinci sebebi şudur. İslâmiyet, bilgiyi kendine saklamayı hainlik sayar. Çünkü maddî, gayrî maddî her var olanın bir halk edeni bulunmakta. Melik'ül mülk olan Allah, el Âlimdir. Bütün bilgilerin menbaı bu ismi şeriftir.

İkinci sebepten şudur:

O dönemde öncesi ve sonrasıyla biz nesiller şöyle düşünüyorduk:

-Türkiye, tehlikede, Türkistan esâret altında, İslâm âlemi sinmiş.

Bu hazîn manzarayı düzeltecek olan, bin yıl bu dine sancaktarlık yapmış bu milletin evlâdları olarak bizlere düşmektedir. Bundan dolayıdır ki yapabileceğimiz ne imkân varsa onunla koşturuyor ve insan yetiştirmek için çırpınıyorduk.

Avukatlık yazıhanemde çalışan gençler oluyordu. Onlardan biri Veysel Karani Önen, isminde bir gençti. Bir zaman sonra kendisini denize atacak ve kendisine rağmen reklam yönetmeni yapacaktım. Veysel, bir gün Hayati İnanç isminde bir arkadaşından söz etti. Bâzı durumlara üzülmediğinden söz etti. Bize getirmek için müsaade istedi.

Hayati, randevu verdiğim gün ve saatte geldi. Karayağız, utangaç gülüşlü çırpıcık bir delikanlıydı. O'nun Veysel gibi, Ümid İsmailoğlu, Nazif Tunç ve daha başka gençler gibi yanımda çalıştığını hatırlamıyorum. Ancak yanına gidip geliyordu. Bir avukatlık yazıhanesinde daha ziyade hukuk konuşulur. Bizde öğle değildi. Fikir, şiir, sanat, edebiyat, edebiyat akımları, aruz şiiri, hece şiiri, serbest şiir, ideolojiler, memleketin hali, dünümüz, bugünümüz yarınımız sohbet mevzu ediliyor, gençler, yazdıklarımızı daktiloyla temize çekiyorlardı.

Yazıhanemizde dile gelen bu bahisler, çok gencin yetişmesine vesile oldu. Yazdığımız yazılar, çocuk dergisi, sonradan yaptığımız ses ve görüntü kasetleri ve başka hizmetler, çok nesli bu ülkeye kazandırdı. Bugün iş adamından devlet adamına kadar nice insan, “seni okuyarak”, “seni dinleyerek... yetiştim” diyor. Şüphesiz ki biz, sahibimizin lutfettiği bir emaneti, O'nun kullarıyla paylaşıyorduk.

Sanırsınız ki Hayati İnaç'ın kalbine şiir, divan şiiri, divan şairlerine dair ilk yakıcı kıvılcımlar Yeşilay Han'daki aslında bir “mekteb” olan bu yazıhanede düştü. Veya var olan hisler, oradaki sohbetlerle alevlendi.

Hayati, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine gitti. Önceden mi tanıyorlardı, bizim yazıhanede mi dostlukları oluştu bilmiyorum Ömer Eryılmaz'la gönüldaş oldular. İleride nikâh şahidi de olacağım Ömer, vefa imtihanından sınıfı geçmiş bir insandır.

Hayati İnanç ve Ömer Eryılmaz, hukuk fakültesinden mezun olduktan sonra bir müddet İstanbul'da avukatlık yaptılar. Sonra işlerini Ankara'ya taşıdılar. Mesleklerini icraya orada devam ettiler. Ankara'ya işimiz düştükçe Ömer'le Hayati'nin yazıhanelerine de gidiyordum. Burada hiç bir zaman hukuk kitabı görmedim. Şiir kitapları, divanlar, edebiyat kitapları vardı. Bu ziyaretlerimizde Hayati'nin divan şiirleri ezberlediğini öğrendik.

Bazılarını dinleyip tebrik ettik. Sonra o ezberlerin çoğaldığını haber aldık. Bizim son bildiğimiz 7 bin mısraî ezbere bildiği şeklindeydi. Şimdi çok daha fazladır.

Zaman zaman edebiyata meftun dostlarımız ziyarete geldiğinde, Ankara'ya Hayati İnanca telefon açar ve işi olup-olmadığını, müsait bulunup-bulunmadığını sormadan şu şairden okur musun? diyerek telefonun sesini yükseltmiş olarak divan şairlerimizi misafirimize dinletirdik. Herhalde verdiğimiz emeğin bereketine işaret bir davranıştı. Bunu çok yaptım, hiç bir şairde sınıfta kalmadı. Yekten “şu şairden oku” dediğimizde telefonumuza mısralar akmaya başladı. Sadece bir şairi hatırlamamıştı.

Hayati İnanç, daha sonra şiir sohbetleriyle bu meziyet, hüner, kabiliyet ve müktesebatını sahnedeki bu milletin evlâdlarıyla paylaşmaya başladı, kalblere kulaç attı. . “Canveren Pervaneler” diyordu. BKY'yi henüz çalışanlara hediye etmemiştim. Talimat verdim, okuyarak şerh ettiği bu şiirleri “ Canveren Pervaneler” adıyla sudurdan sutura, sestem kelimeye dökmüş olduk.

Hayati İnanç; imparatorlukta çok kültürlülüğümüzden müşahhas numune bu güzel insan, şair değildir; fakat şairin kıymetini vukufiyetle kavrayan, şairle kitleler arasında gönül köprüleri kuran insandır. Seslendirdiği şiiri, belki şairi kadar yaşayan ve dinleyenlere de yaşatan bir mahcup tebensümdür.

Bir toplumun medeniyet inşacısı olarak, fikre de mütefekkiye de şiire de şaire de divana da o şiirleri ses çağlayanına dönüştüren san'at amelesine de ihtiyaç vardır.

Devlet-i âli Osman yalnızca nal sesi, kısırak sesi ve kılıç şakırtısı değildi. Payitaht da bugünkü Ankara denli sâdece bir karar merkezi değildi. Osmanlı asırlarında edebiyat, Payitaht mahfillerinde cıvıl cıvıl yaşardı. O yankılanmada Avnî vardı, Muhibbî vardı, Baki vardı, Taşlıcalı Yahya vardı, Nedim vardı, Şeyh Galib, Ebussud , Hoca Saadeddin, İbni Kemalpaşa, İbni Abidin, Ahmed Cevdet Paşa, Şemseddin Sâmî vardı...Onlar var olduğu içindir ki yirminci asrın olanla çıraklığına rağmen bu topraklarda Yahya Kemal, Necip Fazıl, Sezai Karakoç...gibi yaseminler çiçek açtı.

Şu mu sorulmuştu?

-Hayati İnanç nasıl biridir?

Sualinin cevabı kısadır:

-Göründüğü gibidir, yaşadığı gibidir, olduğu gibidir.

Aşkla Kur'an okur, şevke şiir okur.

-Yâ siyaset?

-Pişman olmuştur , diye düşünüyoruz.

Sadık SÖZTUTAN

BİR HATIRA

Hayati Abi ile ilk tanıştığımızda, her şeyimizin aynı olduğunu gördük. Doğum günü, fakirlik, geçtiğimiz okullar, yatılı öğrenci hayatı, edebiyat sevdası vs.

Fakat Hayati İnanç hem divan edebiyatı hem de genel kültür olarak arayışa kadar açtı ki, artık biz onun sadece hayranı ve duacıyız. Bir anekdotu çok etkilemişti beni:

Hayati İnanç anlattı:

1982 senesinde Denizli'de yaşıyorduk.
Kızımın gözüne bir şey batmıştı.
İstanbul'a geldik.
Enver Ağabey'i ziyaret ettim ve dua istedim.

Kızım büyüdü,
gün geldi, bir talibi kızımı istemeye geldi.
Enver Ağabeye danıştım.
O bana, "Nasıl oldu kızımızın gözü?" diye sordu.

Otuz bin personeli içinden birine,
otuz sene önceki bir olayı soruyordu..

Dr. Senai DEMİRCİ

HAYATİ İNANÇ: 'NÜANSLAR ŞÂHİ'

Hep tanıdık geliyor yüzü. Tebessümü hep sıcak. Az sonra cebinden bayram şekeri çıkaracakmış gibi. İçimdeki bayram çocuğunu sevindiriyor. Yüzü, daha önce defalarca kucakladığım, şimdi birden kapıda belirince, mahcubiyetle duvardaki fotoğrafımın tozlarını almalaya çalıştığım bir eski dost.

Sanki günün her saatinde, hatta geceleri bile doğan güneş gibi. Öyle parıl parıl doğuyor değil; tatlı bir yumuşaklıkla. Bulutları incitmekten korkarcasına. Gölgelemlerin hatırını da gözeterek. Biraz "Hayati Amca". Epey de Hayati Abi"

İmkân ile ihtimali birbirinden ayırmakta zorlanan, şu 'de'leri 'da'ları nerede birleştirip nerede ayıracağını bilemeyen yeni kuşağa, Fuzuli'nin 'dest-busi arzusu'nu içiren, Galip Ded'e'nin 'dide-i ekvan'ını hazmettiren, Molla Cami'nin 'seg-i ashab'ını sevdiren bir evvelzaman adamı. Az sonra padişah'tan kızını istemeye hazırlanan Keloğlan özgüveniyle, bir sürpriz cevapla her şeyin üstünü altına getirecek Nasreddin Hoca muzipliğiyle, kimseyi zerre kadar yormayan Yunus Emre duruluğuyla, kadim kültürümüzün has bahçesinden taze meyveler devşiren, avuçlarımızı çiçek rayihalarıyla dolduran lambadan çıkmış Alaaddin o.

Hayatî bir yerde duruyor 'Hayati Abi...' Hayat veriyor kelimelere. Can bahşediyor nüanslara. Sadeleştirme bahanesiyle pikselleri çalınmış, çeşitliliği katledilmiş, 'iştihak'tan arındırılmış, 'telezüz'ün sofrasından kovulmuş, 'melâl'in mahzun meltemine küstürülmüş, sıcacık dudaklarından 'buse'si alınmış, dişlerinin 'şeyda'sı 'beyza'sı 'şeb'i 'hâr'i 'mihnet'i 'demkeş'i 'nadân'ı 'nalân'ı dökülmüş 'hatırnaz' 'ruh-efza' dilberi, muhteşem lisanımızı, neşesiyle cilvesiyle yeniden gençleştiren bir şifahâh.

Ezberinde çok şiir var. Çok âşikâr. Ama bence ezberinden okumuyor. Belki de 'ezber'in asıl manası olan 'ez-ber'/'gönülden' söylemenin hakkını çekirdekten yetiştirme bir hukukçu olarak iade ediyor. Tahmin ettiğim kadarıyla konuşmalarında bir ön hazırlığı yok. Doğaçlamaya hazır bir derviş

hercailiği var. Melamî meşreb bir iddiasızlık içinde. Şiir dediğimiz o nehir Hayati'nin içinden İnanç'la akıyor, sonra gelip bizim telaşlı kıyılarımıza şefkatle vuruyor. Bir meddücezirin cazibesine kapılıp gidiyoruz. Zaman duruyor, an derinleşiyor.

Yürüyüşünde tatlı bir aksaklık var ama ayakları yere değişiyor gibi gelmiyor bana. İlk sahne günlerindeki askılı ve biraz 'tonton amca' edası, beni sarstığı kadar sarmıştı da. Bir gün Konya'da buluşunca, "Olamaz!" dedim, "Bizim Hayati Abimizi bizden kaçıramazsın." Askıları çıkarmış ve sanıyorum cüssesinin üçte biri erimişti. "Ama bize daha çok Hayati Abi lazım!" diye çıktım. O meşhur tebessümüyle elini omuzuma koydu; sessizleşti. Sırası gelmişken, söylemeliyim. Hayati İnanç'ın tebessümü kesinlikle parlıyor! Samimilik oradan sökün edip herkesi kucaklıyor. Hekim sıfatım onaylamasa da şişmanlığın yakıştığı nadir insanlardandır Hayati İnanç. Ara sıra Pavorotti'nin zayıflamış hali geliyor aklıma! Olacak iş değil! "O sole mio!" diyorum Hayati İnanç'a. Ah, "n'aria serena doppio na tempesta..."

Ceplerinde sürpriz kelimeler saklayan bir şiir adam o. Birden susar. Ne oluyorsa o sırada olur. Kadim esrar, aşk şiirleri, buruk hasretler, sevdalı gönüller, 'rübâb-ı şikeste'ler, 'harname'ler, 'Şah ü Geda'lar, 'Beng ü Bade'ler, 'MantıkutTayr'lar bir şeyler fısıldar Hayati İnanç'a. Aynı zamanda dinleyicilerin ruhları da arayıştadır. "Ne çıkacak?" "Hangi kıvrak söz kırık kalbimi saracak?" "Geçmişin nemli kuyusundan kimin sedası yankılanacak?" "Hangi tumturaklı söz hayatımı ortasından ikiye bölüp sonrasını hayırlı kılacak?" Öyle bir bekleyiş ki bu; içimdeki zamane telaşı utancından erir. Dünyanın ağırlığı gidecek az sonra, bir tatlı sözün kanatlarına tutunacağım. O sırada Hayati Amca omuzlarını hafif silker. Gözleri yere çakılı, içindeki okyanusun sessiz diplerinden bir inci çıkarır. Birden seviniriz. Ben sevinirim; herkes sevinir. Göğe bakarız. Geçeriz yeryüzünün kanlı gündeminden. Kapitale vurgun mütekebbirlerini de geçeriz. Yıldızların arasına kayarız. İnce bir ipek dokunuşu duyarız ruhumuzda; bir başka oluruz, bambaşka oluruz. Bir hülyanın mavisinde bahar bahçelerini seyrederek. Herkesten saklı bir pınarı bulmuş gibi kanarız.

Hayati İnanç'ın dünyayı uzaktan seyreden kesik bir kahkahası var ki, o sırada uçan halıya biniyor gibi geliyor bana. Bir şiirin heceleri arasında fısıldayan meleğin ardı sıra ötelere gider, o sırada bedeni inceler, aramızda var gibidir ama bir başkasının ruhu üflenir bedenine. Yok öyle cimri değildir; bizi de alır yanına. Nasıl da canlı akar o şiir! Kalın kitaplar arasında yıllarca sırasını beklemiş bercesterler nasıl da dirilir! Sanki Nesimî gelir, onun yanına oturur, fısıldar.

Telaşlara aldırmayan o kesik kahkahanın ardında, çocuksu bir haşarılık var gibi. Beni alıp evden kaçırmaya ayarlı. Elime misket tutuşturup avluda oyalamaya hevesli. Bir bayram sabahında yastığımın altına yeni ayakkabı koyar gibi. Bence amatördür o sırada. Bir profesyonel sakinliği değil, bir çocuk merakı, bir acemi ihtizazı var gibi. "Hah, işte buldum" der gibi turfanda sevinçler döker kucagımıza.

Telaşların sustuğu o anlarda zamanın içinde değil, zamansızlığın merkezinde yürüyor gibidir. Ömrümüzün bir köşesinde bekleyen 'ebe' gibi, duygularımızın kıvrımlı köşelerinde, 'gaye-yi hayâller'imizin loş kuytularında sobeler bizi. Söylediği, hasretini çekmesini bile bilmediğimiz bir keman iniltisinin ezelden beri kalbimizin yanı başında beklediğini fark ettiğimiz, tanıdık, hep tanıdık bir güzelliştir. Birden dünya ufalır, sorunlar kabuk değiştirir, zaman durur. Kalbimizin çırpınışlarıyla baş başa kalırız. Bir 'kıyamet aşısı'yla ölümsüzleşiriz. Her şey erir; sadece hakikatin mahcup yüzü kalır, 'Yaradan'ın vechi'yle göz göze geliriz.

Şimdi kim bilir hangi şiirin hülyasına dalmıştır da bize bilmem kaç yüzyıllık bir ağacın taze meyvesini çiçeklerle bezeyip sunmaya hazırlanıyordur. Ömrü bereketli olsun; gönlü her daim bahar yeri olsun.

Türk Şiirinin Hafızası HAYATİ İNANÇ / Konuştuğumuz Dile Seranat 9

Talha Bora ÖGE

HAYATİ İNANÇ'IN GÖLGESİ

Adı gibi hayatî meseleler ve inanç eksenli bir bakış... Entelektüel derinliğine rağmen, bildiklerini aktarırken Anadolu gibi samimi bir üslûp... Benim içinse hocadan çok bir Abi; hem sevdiğim, hem de sevgisini kaybetmekten korktuğum...

HAYATİ İNANÇ'I NASIL BİLİRİZ?

Söz var kalbe şifâdır, söz var kalbi harâb eder."

— Şeyhî

Hayati İnanç, sözü şifa niyetine kullanan bir gönül ehli... Onun kelâmı, geçmişin sararmış sayfalarından bugüne uzanan ince bir ipek gibidir. Divan edebiyatının ihtişamını, bugün bile kalbimizde hissettirir. Çünkü o, kelimelerin sadece anlamını değil; ruhunu da bilir.

"Dil lâl olur âşık olunca, göz konuşur."

— Fuzûlî

Ama Hayati İnanç'ın dili lâl olmaz, çünkü onun aşkı kelimeye, beyte, manayadır. Her konuşmasında Fuzûlî'den bir parça, Bâkî'den bir nefes, Nabi'den bir öğüt saklıdır. Sözleriyle geçmişi bugüne taşıırken, insanın içine işleyen bir sadelik yapar bunu. Ağdalı değil ama derin, basit değil ama zarif...

"Âvâzeyi bu âleme Dâvûd gibi sal /

Bâkî kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş."

— Bâkî

İşte o hoş sadâyı duyduğumuzda tanırız Hayati İnanç'ı. Bir konferans salonunda, bir televizyon programında ya da bir kitap arasında... Onun sesi gelir; hem tanıdık, hem özlenmiş gibi. Anlattığı beyitler sadece tarihî değildir. Onlar, bizim hâlâ ihtiyacımız olan değerlerin diliyle konuşur.

"Ben mecnûn -i leylim, aşkın meyinde mestim /

Her dem sana âşıkım, her an sana kestim."

— Nefî

Hayati Bey, bu aşkı -edebiyata, kültüre, dile ve insana duyduğu aşkı- hiçbir zaman gizlememiştir. Her cümlesinde, bu aşkın izleri okunur. Bir beyit okurken gözleri parlar; çünkü o, sadece anlatmaz, yaşar.

"Ger dil-i âşıkta sûz ü dert olmasa / Ne kıymeti var şîrin-sözü nâzımın?"

— Nedim

Ve derdi vardır Hayati İnanç'ın. Bu dert; unutulmuş derdidir, yabancılaşma derdidir, kelimenin hatırlanmayan anlamı derdidir. Onun bütün konuşmaları bir hatırlatma çabasıdır. "Unutma," der, "Senin bir dilin vardı, bir medeniyetin, bir şiirin..."

O yüzden Hayati İnanç'ı tanımak, yalnızca bir insanı tanımak değildir. Aynı zamanda bir dönemin kapısını aralamaktır. Divan edebiyatının ihtişamını, Osmanlı Türkçesinin inceliklerini, kelimenin ve kalbin birlikte attığı zamanları hatırlamaktır.

"Senin aşkımla mest oldum, bu cân ü ten senindir artık."

— Fuzûlî

Biz de onun sözleriyle mest oluruz zaman zaman. Çünkü o, hem dilin hem gönlün adamıdır.

SUYUN KAYNAĞINA İNMEK...

Sönmez seher-i haşre kadar şiir-i kadim

Bir meşaledir devredilir elden ele

(Yahya Kemal)

Yıl 2018... Batman'da bir panele doğru yoldayız. Ben, Hayati İnanç ve Mehmet Çelik'le panel yapacaktık. Akşam vakitleri Batman'a vardığımızda Hayati İnanç'la müşerref olduk. Kendisi maruf biriydi ve son zamanlarda çokça rağbet görüyordu. Tanışmamız İnanç'ın nezaketi ve bilgeliğiyle bizi ihya etti. Edebiyat ve sanat üzerine sohbetimizle gözümüzde daha da yüceldi. Hayati İnanç Ağabey, her hareketi, sözü ve eylemiyle bizlerde derin izler bıraktı. Panelde ilk Prof. Dr. Mehmet Çelik konuştu. Sıra kendisine geldiğinde sessiz kalmayı yeğledi. Mehmet Hocanın anlattıklarının üstüne "Ne anlatabilirim ki?" tevazuuyla salondaki büyük kalabalığın gönlünü fethetti.

İnanç Hoca, asla büyüklük taslayan, Türkiye'nin gösterdiği teveccühe rağmen alçak gönüllüğünü hiçbir zaman yitirmeyen bir dervişti. Kanaatimce onun bu özelliği diğer güzel hasletleriyle onu tamamlıyordu.

O, mütevazı...

Nezaket sahibi...

Zarif...

Bilge bir İstanbul efendisiydi...

Yıllar sonra beni aradığında ortak bir televizyon programı yapmayı önermişti. Ulusal bir kanalda kendisine eşlik etmemi istiyordu. Ancak ben onun ilgi alanının uzağındaydım. Onu rahatlıkla refere edebilirdim ama eksi şiirin rüzgârında nefes almamız ve sohbetle hemhal olmamız zorlaşabilirdi. Bu vesileyle onunla benzer mısralar arasında yolculuk edecek güzel bir isim önerdim: Ömer Demirbağ...

Nitekim her iki sohbet ehlinin buluşmaları herkeste büyük bir memnuniyet yarattı. Herkes eski şiirin rüzgârından yola çıkan, adım adım

yürüyen ve ardından nefes nefese koşan bu iki dervişten pek çok istifade etti, zevk aldı. Bu ikili öyle sevildi ki onların yaktığı Divan meşalesi alev alev tüm Türkiye'ye yayıldı. Şimdi bu meşale hem İnanç'ta hem de kendisi de bir Divan şairi olan Ömer Demirbağ'ın elinde yanmaya devam ediyor. Ömer Ağabey de İnanç'la çıktığı yolculukta tüm Türkiye tarafından bilinen, tanınan, rağbet edilen bir isim oldu.

Peki, neydi bu meşalenin önemi?

Hayati İnanç'ın bu ülkede yaktığı meşale Cumhuriyet döneminde horlanan hatta ders kitaplarından bile çıkartılması teklif edilen 'Divan şiiri'ydi... Genç Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan bir müddet sonra birçok yazar ve şairimiz Tanzimat'tan beri devam eden kadim değerlerimizle hesaplaşmayı devam ettirince bundan Türk edebiyatının kıymetli hazinesi Klasik şiirimiz de büyük bir yara aldı. 1930'da Türkçe ve Edebiyat Muallimleri Kongresi'nde konuşan Ahmet Hamdi Tanpınar, Divan şiirimizin lise müfredatlarından bile kaldırılmasını teklif etmiş; Mustafa Nihat Özön gibi devrin önemli yazarları kendisini desteklediği gibi karşı çıkanlar da olmuştu. Tanpınar her ne kadar bu düşüncesinden nadim olsa da bu dönemde Klasik şiirimize pek de sıcak bakılmadığı ortadadır.

Türk edebiyatının en zengin hazinelerinden biri olan ancak değişen "dil ve kültür anlayışı" nedeniyle büyük bir yara alan Klasik şiirimiz, kendini ifade edebildiği dönemlerde de öğrencilerin hatta birçok edebiyat ve Türkçe hocasının "ağır, ağırdalı, süslü" dil şikâyetleriyle daha da yalnızlaşmaya ve içine kapanmaya başladı. Ancak Selimiye, Süleymaniye, Ayasofya camileri; Dolmabahçe, Beylerbeyi, Topkapı sarayları; Aya İrini Kilisesi, Yerebatan Sarnıcı, Bozdoğan Kemeri ve daha pek çok yapı Klasik Türk şiirinin birer ahabı olarak hâlâ ayaktaydı, şehirde geziyorlardı Onlar da Osmanlı devrinden ve geçmişten gelen eşsiz şiir örnekleri değil miydi? Onları yok etmek nasıl mümkün olmadıysa Türk şiirinin bu koca damarını kurutmak da asla mümkün olamayacaktı.

Klasik şiirimiz yaşıyordu elbette...

Yaşayacaktı da....

İstanbul'un ıssız sokaklarında, Balkanların mümbit topraklarında, Anadolu'nun gizemli sokaklarında, lalelerin eşsiz rayihasında, şairlerin dillerinde ve de en önemlisi onu seven gönüllerde elbette nefes alacak gün gelecek daha da büyük çiçekler açacaktı...

Divan şiiiri, bu uzun yolculukta zaman zaman bize muğber olsa da bir gün mutlaka kapımızı çalacak ve hepimizi derinden sarsacaktı. Çünkü o yerin altında akan ve zamanı geldiğinde yeryüzüne çıkan bir hayat suyuydu. Görünmezdi ama yavaş yavaş yeşertirdi... Onsuz ne Türk edebiyatı kemale ererdi ne de Türk medeniyeti ve kültürü tamamlanırdı. Onsuz Türk edebiyatı kubbesiz bir Süleymaniye'ye benzerdi.

*Âvâzeyi bu âleme Dâvûd gibi sal;
Bu kubbede Bâki kalan hoş bir sadâ imiş*

Hayati İnanç tam da bu devrede can suyuyla hayat bulan ve ona hayat veren bir bilge kişi olarak ortaya çıktı. Onun Divan şiirinden beslenmesi ve ona hayat vermesi bir "İnanç" ve "yaşam" tarzına dönüştü. Ne kadar güzel bir tevafuk ki onun Divan şiirine nefes olması Türk edebiyatı açısından "hayatı" bir kazançtı. Bu kazanç büyük bir "inanç"la ve büyük bir inatla durmadan, eksilmeden aksine gitgide artarak, gitgide zenginleşerek büyüdü, bugünlere geldi. Benim gibi edebiyat hocası olanlar belki bu söze rıza göstermeyebilirlerdi ama Hayati İnanç, yediden yetmişe birçok insana kurumsal öğretilerden daha çok Klasik Türk şiirini sevdirdi.

Birçok insan onun sayesinde Türk şiirinin kadim zenginliğinde kendini buldu.

Birçok şair, onun enfes anlatışıyla geçmişin esintileriyle yıkandı.

Onun davudî sesi, modern çarkın altında ezilen birçok kişiyi bir rüzgâr esintisi gibi ferahlattı.

Onun sesi Nedim'in, Fuzûlî'nin, Bâkî'nin, Nâbî'nin, Şeyh Galip'in, Nefî'nin, Necâti'nin, Nesîmî'nin ahengi gibi kulaklarımızda çınladı...

Onun gülümseyen sesi bizi geçmişle buluşturdu. Kulaklarımızda hoş bir ahenk bıraktı.

Onun sesi, Türk şiirinin zengin damarlarını yeryüzüne çıkardı.

...

Tabii ki Hayati İnanç sadece bundan ibaret değildi. Ama bu özellik bile kendisine büyük bir kubbe inşa ettirdi.

Ne mutlu ona ki, bu kubbede Divan şairleriyle birlikte yaşama bahtiyarlığını kazandı.

Suyun kaynağına inerek doya doya içti..

Bundan daha başka ne güzellik ola ki?..

KONUŞTUĞUMUZ DİLE SERENAT

programlarına özel yayınlanan tüm yazılara ve hatıra kitapçıklarına
www.huseyinuzel.com.tr
adresinden ulaşabilirsiniz.

